34. 2. F. 3 2
29

ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝ αὐτοῖς καταριθμουμένων ἀποφθέγματα, συμβουλαὶ καὶ ὑποθῆκαι.

DICTA SEPTEM SApientum, & eorum qui cum iis numerantur.

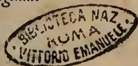

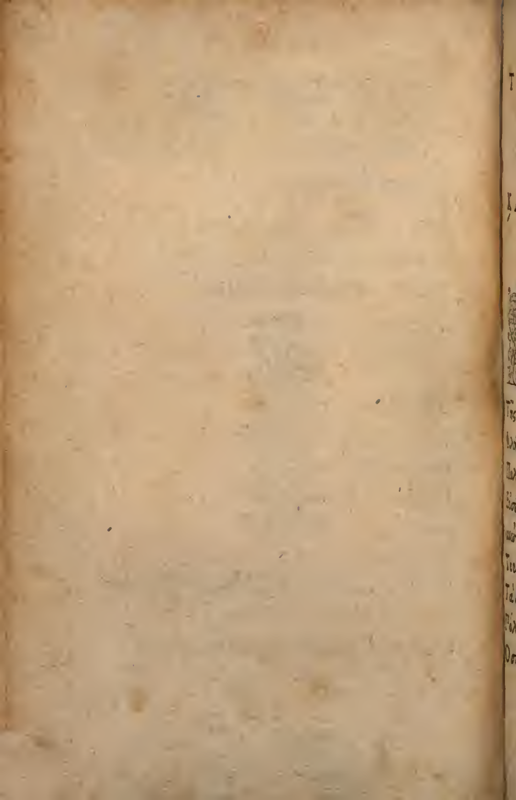

Βασιλεῖ τ' ἀγαθῷ, κρατερῷ τ' αἰχμητῇ.

PARISIIS, M. D. LVIII.

Apud Guil. Morelium, in Græcis Typographum Regium.

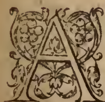

ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ

τὰ τῶν σὺν αὐτοῖς καταριθμουμένων ἀποφθέγματα, συμβουλαί, καὶ ὑποθῆκαι.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ ΤΟΥ

Εὐαγόρου λινδίου.

Ρετῆς οἰκεῖον ἐστὶ κακίαν μισεῖν, Φρόνει τι κεδνόν.

Ἀμουσία τὸ πλέον μέρος ἐν βροτοῖς, λόγων τε πλῆθος.

Τῆς ὑπονοίας ἄπεχε.

Φιλήκοος ἴσθι μᾶλλον ἢ φιλόλαλος.

Πολυμαθὴς, ἢ ἀμαθής.

Εὐσέβειαν φύλαττε. Εὐχῆς οὐδὲν ἐστὶ τιμιώτερον. Πατέρα δεῖ αἰδεῖσθαι.

Τοὺς τεκόντας ὑπομονῇ νίκα.

Τὰ δίκαια κρῖνε. Ἀδικίαν μίσει.

Πόλει τὰ βέλτιστα συμβούλευε.

Ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσῃς.

Ἀγάπα τὰ τοῦ πλησίον σου, καὶ τήρει ὡς τὰ σαυτοῦ. Βίᾳ μηδὲν πράττε.

Ἐχθρὰς διάλυε. Τὸν ἥττω μὴ ἀποσκυβαλίσῃς. Ἀλλοτρίων μὴ ἐπιθύμει. Μάλιστα σωφρονεῖ ὁ δῆμος, ὅπου τὸν ψόγον μᾶλλον οἱ πολιτευόμενοι δεδίασιν ἢ τὸν νόμον.

Δοκεῖ μόλις ἂν ἔνδοξος γίνεσθαι καὶ βασιλεὺς καὶ τύραννος, εἰ μηδενὶ πιστεύοι τῶν συνόντων.

Ψεῦδος μισείτω πᾶς φρόνιμος καὶ σοφός.

Ψευδὴς καταβολὴ τὸν βίον λυμαίνεται.

Γλῶσσαν εὔφημον κτῶ.

Κακολογίας ἀπέχου.

Μὴ ἐπιγέλα τοῖς σκωπτομένοις· ἀπεχθήσῃ γὰρ τούτοις.

Εὖ τὸ σῶμα ἄσκει καὶ τὴν ψυχήν·

Μὴ ῥιψοκίνδυνος ἔσο.

Τὸν τοῦ δήμου ἐχθρὸν, πολέμιον νόμιζε.

Τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης γενναίως ἐπι-

ςασο φέρειν.

Εὐτυχῶν μὲν, μὴ γίνου ποτὲ ὑπερήφανος· ἀπορήσας δὲ, μὴ ταπεινοῦ.

Ηδονῆς κράτει. Μέτρον ἄριστον.

Τοὺς ἀγαθοὺς ἀγαθὰ ποίει.

Τὸν φίλον δεῖ εὐεργετεῖν, ὅπως ᾖ μᾶλλον φίλος· τὸν δὲ ἐχθρὸν φίλον ποιεῖν· φυλάσσεσθαι γὰρ χρὴ, τῶν μὲν φίλων τὸν ψόγον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλήν.

Εὐποιΐας ἧς ἔτυχες, μνημόνευε.

Οὗτος ἄριστος δοκεῖ οἶκος, εἰ πλείονας ἔχει τῶν φοβουμένων αὐτὸν τοὺς φιλοῦντας ὁ δεσπότης.

Ωσπερ οὐκ ἂν ἐβούλου ἐν νηῒ μακρᾷ καὶ πολυχρύσῳ πλέων βαπτίζεσθαι, οὕτω μηδὲ ἐν οἰκίᾳ αἱρεῦ ὑπερμεγέθει καὶ πολυτελεῖ καθήμενος χειμάζεσθαι. Τῆς οἰκίας ἐπιμελοῦ.

Οταν τις ἐξίῃ τῆς οἰκίας, ζητείτω πρότερον τί μέλλει πράσσειν· καὶ ὅταν τις εἰσέλ-

δὴ πάλιν, ζητείτω τί ἔπραξε.

Γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων· ἐὰν γὰρ ἐκ τῶν κρειττόνων λάβῃς, δεσπότας κτήσῃ, οὐ συγγενεῖς.

Γυναικὶ μὴ φιλοφρονοῦ, μηδὲ μάχου ἀλλοτρίων παρόντων· τὸ μὲν γὰρ ἄνοιαν, τὸ δὲ μανίαν σημαίνει. Τὰ φίλτατα τέκνα παίδευε. Δεῖ συνοικίζειν ἀνδράσι τὰς ἑαυτῶν θυγατέρας, παρθένους μὲν τὴν ἡλικίαν, τὸ φρονεῖν δὲ γυναῖκας· ὅτι δεῖ παιδεύεσθαι καὶ τὰς παρθένους.

Οἰκέτην πάροινον μὴ κόλαζε· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς παροινεῖν.

ΣΟΛΩΝΟΣ ΕΞΗΚΕστίδου σαλαμινίου.

Τοσοῦτῳ διαφέρει ἡ φρόνησις τῶν ἀρετῶν, ὅσῳ ὅρασις τῶν ἄλλων αἰσθήσεων.

Ἀρετὴν ἐπαίνει. Νόει τὸ δίκαιον. Θεοὺς τίμα. Χρῶ τοῖς θεοῖς. Γονέας αἰδοῦ.

Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω.

Τῶν γονέων μὴ λέγε δικαιότερα.

Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε, διὰ τὸ ἀπελπίσαι, ἔφη. Ὅρκῳ μὴ χρῶ. Τὸ ἴσον, πόλεμον οὐ ποιεῖ.

Τὰ σπουδαῖα μελέτα. Ἀλήθειαν ἀντέχου.

Μὴ ψεύδου, ἀλλ' ἀλήθευε. Τρόπου καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε.

Νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ. Εἰδὼς σίγα.

Σφραγίζου, τοὺς μὲν λόγους σιγῇ, τὴν δὲ σιγὴν καιρῷ. Τὰ ἀφανῆ τοῖς φανεροῖς τεκμαίρου· ὃ γὰρ ἂν ἴδῃς, μὴ λέγε.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Περιάνδρου, παρὰ πότον ἐπεὶ σιωπῶν ἐτύγχανε, πότερα διὰ λόγων ἀπορίαν, ἢ διὰ μωρίαν σιωπᾷ, ἀλλ' οὐδεὶς δὲ, εἶπε, μωρὸς σιωπᾶν ἐν συμποσίῳ δύναιτο. Φίλοις εὐσέβει.

Φίλοις βοήθει. Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ταχὺ ἀποδοκίμαζε.

Ἡδονὴν φεῦγε· αὕτη γὰρ λύπην τίκτει.

Ὁ μὲν κόρος ὑπὸ τοῦ πλούτου γίνεται, ἡ δ'

ὕβρεις ἀπὸ τοῦ κόρου. Μὴ θρασύνου.
Μηδενὶ φθόνει. Τὸν τεθνηκότα μή τις κακῶς ἀγορευέτω.
Ἄρχε, πρῶτον μαθὼν ἄρχεσθαι· ἀρχεσθαι γὰρ μαθὼν, ἄρχειν ἐπιστήσῃ.
Μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα τοῖς πολίταις συμβούλευε.
Κριτὴς μὴ κάθισο· εἰ δὲ μὴ, τῷ ληφθέντι ἐχθρὸς ἔσῃ.
Μήτε ἀρχέτω ὁ σφόδρα νέος, μήτε ξυμβουλευέτω, εἰ καὶ ἄριστα δοκοίη γνώμης ἔχειν.
Ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν μὴ γίγνοιτο ἀδίκημα ἐν τῇ πόλει, εἰ ὁμοίως, ἔφη, ἀγανακτοῖεν τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι.
Ἐρωτηθεὶς ἥτις οἰκεῖται κάλλιστα τῶν πόλεων, ἐκείνη, εἶπεν, ἐν ᾗ τῶν ἀδικουμένων οὐχ ἧττον οἱ μὴ ἀδικούμενοι προβάλλονται καὶ κολάζουσι τοὺς ἀδικοῦντας.
Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, πῶς ἄριστα αἱ πόλεις οἰκοῦνται, εἶπεν, ἐὰν οἱ μὲν πολῖ-

ται τοῖς ἄρχουσι πείθονται, οἱ δὲ ἄρχοντες τοῖς νόμοις.

Ἐκείνη ἀρίστη ἡ πόλις οἰκεῖται, ἐν ᾗ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας συμβαίνει τιμᾶσθαι, καὶ ἥκιστα δὲ, ἐν ᾗ τοὺς κακούς.

Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι δίκην ἔχων ἐμισθώσατο ῥήτορα, καὶ γὰρ, ἔφη, ὅταν δεῖπνον ἔχω, μάγειρον μισθοῦμαι.

Καλὸν μὲν ἐστὶν ἡ τύραννις χωρίον, οὐκ ἔχει δ' ἀπόβασιν. Δοκεῖ μάλιστ' ἂν ἔνδοξος γενέσθαι καὶ βασιλεὺς καὶ τύραννος, εἰ δημοκρατίαν ἐκ μοναρχίας κατασκευάσειε τοῖς πολίταις. Οἱ παρὰ τοῖς τυράννοις δυνάμενοι, παραπλήσιοί εἰσι ταῖς ψήφοις ταῖς ἐπὶ τῶν λογισμῶν· καὶ γὰρ ἐκείνων ἑκάστην, ποτὲ μὲν πλείω σημαίνειν, ποτὲ δὲ ἥττω· καὶ τούτων τοὺς τυράννους, ποτὲ μὲν ἕκαστον μέγαν ἄγειν καὶ λαμπρὸν, ὅτε δ' ἄτιμον. Τοῖς σεαυτοῦ πρᾶος ἴσθι.

Οὗτος ἄριστος δοκεῖ ὁ οἶκος, ὅπου τὰ κτήματα

μήτε κτωμένοις ἄδικα, μήτε φυλάττουσιν ἄπιστα, μήτε δαπανῶσι μεταμελόντα παρέσεσι.

ΧΙΛΩΝΟΣ ΔΑΜΑ-
γήτου λακεδαιμονίου.

Μαντικὴν μὴ ἔχθαιρε. Ερωτηθεὶς, τί ὁ Ζεὺς εἴη ποιῶν, τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῖ, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῖ, ἔφη.

Μὴ φθόνει θνητά. Μὴ ἐπιθύμει ἀδυνάτων. Γῆρας τίμα. Πρεσβύτερον σέβου. Νόμοις πείθου. Σοφίᾳ χρῶ. Ηθη δοκίμαζε. Υφορῶ μηδένα.

Ερωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, ἐλπίσιν, ἔφη, ἀγαθαῖς. Δύσκολον δὲ τὰ ἀπόρρητα σιωπῆσαι, καὶ σχολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν.

Πρὸς τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα, ὅτι μὴ

ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, ἐπίσταμαι ἀδικεῖσθαι, σὺ δ' οὔ. Δικαίως κτῶ. Ἀδικουμένοις διαλλάσσου.

Μίσει διαβολάς. Αἰσχρὰ φεῦγε. Φύλαττε ἑαυτόν. Γνῶθι σεαυτόν. Ἐρωτηθεὶς, τί χαλεπώτατον, τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν, ἔφη· πολλὰ γὰρ ὑπὸ φιλαυτίας ἕκαστον ἑαυτῷ προστιθέναι. Ἐν λιθίναις ἀκόναις ὁ χρυσὸς ἐξετάζεται, διδοὺς βάσανον φανεράν· ἐν δὲ χρυσῷ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τε κακῶν τε νοῦς ἔδωκ' ἔλεγχον.

Μὴ ἀπείλει μηδενί· γυναικῶδες γάρ.

Μὴ ἀπείλει τοῖς ἐλευθέροις· οὐ γὰρ καλόν.

Η γλῶσσα μὴ προτρεχέτω τοῦ νοῦ.

Γλώττης κράτει, καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ.

Γίνων μὴ πολλὰ λάλει· ἁμαρτήσεις γάρ.

Μὴ κακολόγει τοὺς πλησίον· εἰ δὲ μή, ἀκούσῃ ἐφ' οἷς λυπηθήσῃ. Τὸν τετελευτηκότα μὴ κακολόγει, ἀλλὰ μακάριζε.

Τὸν τὰ ἀλλότρια περιεργαζόμενον μίσει.

Λυπουμένου τινὸς ἐπὶ τοῖς αὑτοῦ κακοῖς, εἶπεν, εἰ τὰ πάντων κατανοήσεις, ἧττον ἐπὶ τοῖς σεαυτοῦ δυσφορήσεις. Ταχύτερον ἐπὶ τὰς ἀτυχίας τῶν φίλων, ἢ ἐπὶ τὰς εὐτυχίας πορεύου. Επὶ τὰ δεῖπνα τῶν φίλων βραδέως πορεύου, ἐπὶ δὲ τὰς ἀτυχίας ταχέως. Δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ὀλίγους ἔσῃ ἐφ' ἃ δεῖ.

Ατυχοῦντι μὴ ἐπιγέλα· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη.

Θυμοῦ κράτει. Εγκράτειαν ἄσκει.

Ζημίαν αἱροῦ μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρόν· ἡ μὲν γὰρ ἅπαξ ἐλύπησε, τὸ δὲ διὰ παντός.

Πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ἐστὶν ὑπηρέτης. Τί ἐστι πλοῦτος· θησαυρὸς κακῶν, ἐφόδιον ἀτυχημάτων, χορηγία πονηρίας. Πλοῦτος ἀπὸ κακῆς ἐργασίας ἐπιγινόμενος, ἐπιφανέστερον ὄνειδος κέκτηται. Χρόνου φείδου.

Ερημίᾳ χρῶ. Μὴ ἴσθι ἐπαχθής.

Πλήθει ἄρεσκε. Ισχυρὸς ὢν, πρᾶος

ἴσθι, ὅπως οἱ πλησίον αἰδῶνται μᾶλλον ἢ φοβῶνται. Ἐν ὁδῷ μὴ σπεῦδε προάγειν. Λέγων μὴ κίνει τὴν χεῖρα· μανικὸν γάρ. Κάλλιστός ἐστιν ὁ βασιλεὺς ὁ μὴ μόνον τοῦ φοβερὸν εἶναι φροντίζων.

Ἡ μάλιστα νόμων, ἥκιστα δὲ ῥητόρων ἀκούουσα πολιτεία, ἀρίστη ἐστίν. Δεῖ μάλιστα βασιλευομένῃ πόλει προσεοικέναι τὸν οἶκον.

Γάμους εὐτελεῖς καὶ ἰσοτίμους ποίει.

Τῆς ἰδίας οἰκίας καλῶς προεστάτει.

ΠΙΤΤΑΚΟΥ ΥΡΡΑΔΙΟΥ

μιτυληναίου.

Χαλεπὸν ἐσθλὸν εἶναι. Ἥκιστον οὐδέν. Χαλεπὸν δὲ εὖ γνῶναι. Μηδὲν ἄγαν. Πρὸς τὸν φάσκοντα δεῖν ζητεῖν ἄνθρωπον σπουδαῖον, ἂν λίαν, ἔφη, ζητῇς, οὐχ εὑρήσεις. Πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον. Εὐσέβειαν ἄσκει.

Γονέας αἰδοῦ. Κολακεύειν γονεῖς μὴ ὄκνει.

Μὴ ἔριζε γονεῦσι, κἂν δίκαια λέγῃς.

Παρακαλούμενος υἱῷ καὶ πατρὶ διαιτῆσαι, εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν, εἰ μὲν ἀδικώτερα μέλλεις λέγειν τοῦ παιδὸς, κατακριθήσῃ· εἰ δὲ δικαιότερα, διὰ τοῦτο ἄξιος εἶ κατακριθῆναι.

Συνετῶν ἀνδρῶν ἐστὶ πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ, προνοῆσαι μὴ γένηται· ἀνδρείων δὲ, γενόμενα εὖ θέσθαι. Πρὸς τὸν πυνθανόμενον, τί ἀφανὲς, τὸ μέλλον, ἔφη.

Ὁ μέλλεις πράττειν μὴ προλέγε· ἀποτυχὼν γὰρ καταγελασθήσῃ. Ὀλίγων ποτὲ ἀποτυγχανόμενος, τὸ ἥμισυ, ἔφη, τοῦ παντὸς πλεῖόν ἐστι. Φιλήκοος ἔσο.

Δίδασκε καὶ μάνθανε τὸ ἄμεινον. Ἀλήθειαν ἔχε, πίστιν, ἐμπειρίαν, ἐπιδεξιότητα, ἑταιρείαν, ἐπιμέλειαν. Ἐρωτηθείς ποτε, τί ἄριστον, τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, ἔφη.

Πιστὸν γῆ, ἄπιστον δὲ θάλασσα.

Μὴ προσδέχου τὸ φαῦλον. Μὴ πᾶσι πίστευε. Τὰς νίκας ἄνευ αἵματος δεῖ ποιεῖσθαι. Παρακαταθήκην λαβὼν,

δικαίως ἀπόδος. Ἐγγύη, πάρα δ᾽ ἄτη. Μὴ σπεῦδε λαλῶν. Πρὸς δὲ τοὺς πυνθανομένους, τί εὐχάριστον, χρόνος, ἔφη. Φίλον μὴ λέγε κακῶς, ἀλλὰ μηδὲ ἐχθρόν. Ἀνιαρὸν ἀργία, κακὸν ἀκρασία, βαρὺ ἀπαιδευσία. Ἀργὸς μὴ ἴσθι. Ἀλκαῖον τὸν φονέα τοῦ υἱοῦ ὑποχείριον λαβών, καὶ ἔχων ἐξουσίαν αὐτὸν κολάσαι, ἀφῆκεν, εἰπών, συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων· ἡ μὲν γὰρ ἡμέρου φύσεώς ἐστι, ἡ δὲ θηριώδους. Σωφροσύνην φίλει. Γυναικὸς ἄρχε. Ἀνέχου ὑπὸ τοῦ πλησίον μικρὰ βλαπτόμενος. Κροίσου διδόντος χρήματα, οὐ δέξομαι, ἔφη· ἔχω γὰρ ὧν ἐβουλόμην διπλάσια, ἀπαιδὸς τἀδελφοῦ τελευτήσαντος. Ἀτυχίαν μὴ ὀνείδιζε, νέμεσιν αἰδούμενος· μηδ᾽ ἂν πλουτῇς, τὴν εὐτυχίαν κρύπτε φθόνου χάριν. Τῷ μεθύοντι, ἐὰν ἁμάρτῃ, διπλῆ ἔστω ἡ ζημία, ἵνα μὴ μεθύωσι, πολλοῦ οἴνου γινομένου. Περὶ μὲν τοὺς

φίλοις ἴσθι βέβαιος· περὶ δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀσφαλής. Φίλων κριτὴς μὴ γίνου. Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι. Ἀνάγκῃ οὐδὲ θεοὶ μάχονται. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Κροίσου, τίς ἀρχὴ μεγίστη, ἡ τοῦ ποικίλου, ἔφη, ξύλου, σημαίνων τὸν νόμον. Πόλις ἄριστα παρ' ᾗ, ὅπου τοῖς πονηροῖς οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν. Δοκεῖ μάλιστα ἂν ἔνδοξος γενέσθαι ἄρχων, εἰ τοὺς ὑπηκόους αὐτὸς παρασκευάσειε φοβεῖσθαι μὴ αὐτὸν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὡς ἄριστος οἶκός ἐστιν, ὁ τῶν περιττῶν μηδενὸς δεόμενος, καὶ τῶν ἀναγκαίων μηδενὸς ἐνδεόμενος.

ΘΑΛΟΥ ΤΟΥ ΕΞΑμίου μιλησίου.

Πρεσβύτατον τῶν ὄντων θεός· ἀγένητον γάρ. Ἐρωτηθεὶς τί ἐστι τὸ θεῖον, τὸ μήτε ἀρχὴν, φησί, μήτε τέλος ἔχον. Ἐρωτηθεὶς, εἰ λάθοι τὸ θεῖον ἄνθρωπος παράσσων τι,

καὶ

καὶ πῶς εἶπεν, ὅς γε οὐδὲ διανοούμενος. Ἐρωτηθεὶς, τί δύσκολον, ἔφη, τὸ ἑαυτὸν γνῶναι· τί δὲ εὔκολον, τὸ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι. Δεινὸν τὸ συνειδεῖν τὸ μηδέν.

Ἐρωτηθεὶς πόσον ἀπέχει τὸ ψεῦδος τοῦ ἀληθοῦς, ὅσον, ἔφη, ὀφθαλμοὶ ὤτων.

Οἵους ἂν ἐράνους ἐνέγκῃς τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς ἐν τῷ γήρᾳ παρὰ τῶν τέκνων προσδέχου.

Ἐρωτηθεὶς, τίς εὐδαίμων, ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιὴς, ἔφη, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος.

Σοφώτατον χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα.

Ἰσχυρότατον ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων.

Μέγιστον τόπος· ἅπαντα γὰρ χωρεῖ.

Τάχιστον νοῦς· διὰ παντὸς γὰρ τρέχει.

Κάλλιστον κόσμος· ποίημα γὰρ θεοῦ.

Φίλει τὴν παιδείαν, οἰκονομίαν, τέχνην, εὐσέβειαν. Κτῆσαι καλοκαγαθίαν.

Ἐπιμελοῦ βίου. Ἐπάγγελλε μηδενί.

Ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώ

σαιμεν, ἐὰν, ἔφη, ἃ τοῖς πολλοῖς ἐπιτιμῶμεν αὐτοὶ μὴ δρῶμεν. Δοκίμαζε φίλους.

Φίλων παρόντων καὶ ἀπόντων μέμνησο.

Ερωτηθεὶς, πῶς ἂν τις ἀτυχίαν ῥᾷστα φέροι, εἰ τοὺς ἐχθροὺς χεῖρον πράσσοντας βλέπει.

Απραγμοῦντα μὴ ὀνείδιζε· ἐπὶ γὰρ τούτοις νέμεσις θεῶν κάθηται.

Τριῶν τούτων ἕνεκα χάριν ἔχω τῇ τύχῃ· πρῶτον μὲν, ὅτι ἄνθρωπος ἐγενόμην, καὶ οὐ θηρίον· εἶτα, ὅτι ἀνὴρ, καὶ οὐ γυνή· τρίτον, ὅτι ἕλλην, καὶ οὐ βάρβαρος.

Αγάπα τὸν πλησίον. Κακίας ἀπέχου.

Οσα νεμεσεῖς τὸν πλησίον, αὐτὰ μὴ ποίει.

Καιρὸν γνῶθι. Ομοιος σαυτῷ γίνου.

Μὴ τὴν ὄψιν καλλωπίζου, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἴσθι καλός.

Θεραπείαν ζήτει. Εἰρήνην ἀγάπα.

Πολίτας μὴ θράσυνον. Τοῖς ἐπιτηδείοις χρῶ. Ερωτηθεὶς, τί κοινότατον, ἐλπὶς, ἀπεκρίνατο· καὶ γὰρ οἷς ἄλλο μηδὲν, αὕ-

τῇ παρέσιν. Εὐδαιμονίαν ἄρχοντος νόμιζε, εἰ τελευτήσει ἐγγηράσας κατὰ φύσιν.

Ἐρωτηθεὶς, τί δύσκολον εἴη τεθεαμένος, γέροντα, ἔφη, τύραννον.

Τὸν κρατοῦντα τίμα. Δόξαν δίωκε.

Πόλις ἀρίστη παρ' ᾗ, ἢ μήτε πλουσίους ἔχουσα ἄγαν, μήτε πένητας πολίτας.

Ἄριστος δοκεῖ οἶκος, ἐν ᾧ πλείστην ἄγειν τῷ δεσπότῃ σχολὴν ἔξεστι.

Τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι, νὴ Δία, ἔλεγεν οὐδέπω καιρός. εἶτα ἐπειδὴ παρήβησεν, ἐγκειμένης, οὐκέτι καιρὸς, εἶπεν.

Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οὐ τεκνοποιεῖ, διὰ φιλοτεκνίαν, εἶπεν.

Ψιθυρὸν ἄνδρα ἔκβαλλε τῆς σῆς οἰκίας.

ΒΙΑΝΤΟΣ ΤΑΥΤΑμου πριηνέως.

Περὶ θεῶν πάντοτε λέγε ὡς εἰσί.

Ὅ,τι ἂν ἀγαθὸν πράττῃς, εἰς θεοὺς ἀνάπεμπε. Τόπων μεταβολαὶ, οὔτε φρόνησιν διδάσκουσιν, οὔτε ἀφροσύνην ἀφαιροῦνται.

Νόει καὶ τότε πρᾶττε. Ἄκουε πολλὰ, λάλει ὀλίγα. Συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης τῆς νεὼς, κἀκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, σιγᾶτε, ἔφη, μὴ αἴσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας.

Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου, τί ποτέ ἐστιν εὐσέβεια, ἐσίγα. τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς σιγῆς πυθομένου, σιωπῶ, ἔφη, ὅτι περὶ τῶν οὐδέν σοι προσηκόντων πυνθάνῃ.

Τῷ υἱῷ πρὸς αἰγυπτίους ἀπαίροντι, καὶ πυνθανομένῳ, τί ἂν ποιῶν αὐτῷ μάλιστα κεχαρισμένα πράττοι, ἐφόδιον, ἔφη, πρὸς γῆρας κτησάμενος, τὴν ἀρετὴν δηλαδὴ ὃ ἐφόδιον λέγων.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος εἰς γῆρας ἀνάλαμβανε σοφίαν· βεβαιότερον γὰρ τοῦτο τῶν ἄλλων κτημάτων. Φρόνησιν ἀγάπα.

Κτῆσαι ἐν μὲν νεότητι εὐπραξίαν, ἐν δὲ γήρᾳ σοφίαν. Ὁ πλωτικὸς μήτε ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ἐστὶ, μήτ᾽ ἐν τοῖς βιοῦσι.

Θεώρει ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ τὰς σαυτοῦ πράξεις, ἵνα τὰς μὲν καλὰς ἐπικοσμῇς, τὰς δὲ αἰσχρὰς καλύπτῃς.

Ἕξεις ἔργῳ μνήμην, καιρῷ εὐλάβειαν, τρόπῳ γενναιότητα, πόνῳ ἐγκράτειαν, φόβῳ εὐσέβειαν, πλούτῳ φιλίαν, λόγῳ πειθὼ, σιγῇ κόσμον, γνώμῃ δικαιοσύνην, τόλμῃ ἀνδρείαν, πράξει δυναστείαν, δόξῃ ἡγεμονίαν.

Ἐρωτηθεὶς, τί ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν βίον ἄφοβον, εἶπεν, ὀρθὴ συνείδησις. Ἄσκει καλοκαγαθίαν. Οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι κακοί. Φίλει ὡς μισήσων. Μὴ εὐήθης ἴσθι, μήτε κακοήθης. Ἀγαθοὶ εὐαπάτητοι.

Πείσας λαβὲ, μὴ βιασάμενος.

Βραδέως ἐγχείρει τοῖς πραττομένοις, ἐγχειρήσας δὲ πρᾶττε βεβαίως.

Ἥδιόν ἐστι δικάζειν μεταξὺ ἐχθρῶν ἢ φίλων.

τῶν μὲν γὰρ φίλων πάντως ἐχθρὸν ἔσεσθαι τὸν ἕτερον, τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν ἕτερον φίλον.

Ανάξιον ἄνδρα μὴ ἐπαίνει. Νόσος ψυχῆς, τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν, ἀλλοτρίων δὲ κακῶν ἀμνημόνευτον εἶναι. Τὸ μὲν ἰσχυρὸν γενέσθαι, τῆς φύσεως ἔργον· τὸ δὲ λέγειν δύνασθαι τὰ συμφέροντα τῇ πατρίδι, ψυχῆς ἴδιον καὶ φρονήσεως· εὐπορίαν δὲ χρημάτων πολλοῖς καὶ διὰ τύχην περιγίνεσθαι.

Μὴ ταχὺ λάλει· μανίαν γὰρ ἐμφαίνει.

Ερωτηθεὶς, τί γλυκὺ ἀνθρώποις, ἐλπὶς, ἔφη.

Ερωτηθεὶς, τί ποιῶν ἄνθρωπος τέρπεται, ἔφη, κερδαίνων.

Βίας θεασάμενος μάχαιραν ἐρριμμένην, ἔφη, τίς σε ἀπώλεσεν, ἢ ἵνα σύ.

Ο αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, ποῖος τῶν θανάτων καλὸς, ἔφη, ὁ ἀπὸ τῶν νόμων ἐπαγόμενος.

Ερωτηθεὶς, τί δυσχερὲς, τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἔφη, μεταβολὴν εὐγενῶς ἐνεγκεῖν.

Ατυχής ἐστιν ὁ μὴ ἀτυχίαν φέρων.

Πένης ὢν, πλουσίοις μὴ ἐπιτίμα, ἢν μὴ μέγα ὠφελῇς.

Ἀφροσύνην μὴ προσδέχου.

Τὸν βίον οὕτως μέτρει, ὡς καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον χρόνον βιωσόμενος.

Θανάτῳ μέλλων καταδικάζειν, ἐδάκρυσεν. εἰπόντος δέ τινος, τί παθὼν αὐτὸς καταδικάζεις καὶ κλαίεις, εἶπεν, ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι, τῇ μὲν φύσει τὸ συμπαθὲς ἀποδοῦναι, τῷ δὲ νόμῳ τὴν ψῆφον.

Ἔνδοξος μάλιστα ἂν δοκῇ γενέσθαι βασιλεύς, εἰ πρῶτος χρῷτο τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος.

Ἄριστος δοκεῖ οἶκος, ἐν ᾧ τοιοῦτός ἐστιν ὁ δεσπότης διὰ αὐτόν, οἷος ἔξω διὰ τὸν νόμον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ ΚΥΨΕλου κορινθίου.

Μελέτα τὸ πᾶν. Ἐλπίδας νέμε.

Εὐσεβείας ἔχου. Θνητὰ φρόνει.

Μυστήριον κρύπτε. Αποκρίνου ἐν καιρῷ.
Λόγων ἀποῤῥήτων ἐκφορὰν μὴ ποιοῦ.
Σοφοῖς χρῶ. Αληθείας ἔχου.
Ακουε τὰ προσήκοντα. Υἱοὺς παίδευε.
Σαυτὸν παρασκεύαζε τῶν γονέων ἄξιον.
Πρεσβύτερον αἰσχύνου. Αμαρτῶν μεταβούλευε.
Ερωτηθεὶς, τί μέγιστον ἐν ἐλαχίστῳ, εἶπε, φρένες ἀγαθαὶ ἐν σώματι ἀνθρώπου.
Αἱ μὲν ἡδοναὶ θνηταὶ, αἱ δ᾽ ἀρεταὶ ἀθάνατοι.
Ερωτηθεὶς, τί ἐστιν ἡ εὐθεία, εἶπεν, ἀγαθὴ συνείδησις. Πρᾶττε δίκαια.
Τὸ δίκαιον μιμοῦ. Πρᾶττε ἀμεταμέλητα.
Καιρὸν προσμενε. Υβριν μίσει.
Μὴ ἄρχου ἀδικεῖν. Θνῆσκε ὑπὲρ πατρίδος.
Μὴ πίστευε χρόνῳ. Δωροδόκει χρησίμως. Μὴ λάλει πρὸς ἡδονήν.
Φίλοις χρῶ. Εὔφραινε φίλους.
Φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ ἀτυχοῦσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι.
Λοιδωρεῖ ὡς ταχὺ φίλος ἐσόμενος.

Εὐεργέτας τίμα. Χάριν ἀπόδος.
Κακολογίας ἀπέχου. Μὴ ἐπὶ παντὶ λυ-
ποῦ. Μηδὲν χρημάτων ἕνεκα παράλ-
πε· δεῖ γὰρ τὰ κερδαίνοντα κερδαίνειν.
Κέρδος αἰσχρὸν κάκιστον, φύσεως κατηγο-
ρία, βαρὺ κειμήλιον.
Ἐπὶ νεκρῷ μὴ γέλα. Διαβολὴν μίσει.
Ζῶν μὲν ἔπαινοῦ, ἀποθανὼν δὲ μακάριζε.
Φειδόμενον χρῆσθαι ἀποθανεῖν, ἢ ζῶντα ἐνδεῖ-
σθαι. Λύπην φύλαττε.
Σαυτοῦ μὴ ἀμέλει. Ἔριν μίσει.
Ἀγαθοὺς τίμα. Ἐπαίνει τὰ καλά.
Μὴ ἐπαίρου ἐπὶ δόξῃ.
Ἔλπιζε ὡς θνητὸς, φείδου ὡς ἀθάνατος.
Πᾶσιν ἄρεσκε. Πᾶσιν ἀποστρέφου.
Ὁμόνοιαν δίωκε. Εὐπροσήγορος γίνου.
Καλὸν ἡσυχία, ἐπισφαλὲς προπέτεια.
Ἱκέτας ἐλέει. Τοὺς ἡγεμόνας φοβοῦ.
Ὃ ἂν ὁμολογήσῃς, διατήρει.
Ὃν δ᾽ ἂν ἑκὼν ὁμολογήσῃς πονηρὸν, παράβαι-

νε. Ὀφθαλμῶν κράτει. Αἰσχύνην φεῦγε. Εὐτυχῶν μὲν, μέτριος ἴσθι· δυστυχῶν δὲ, φρόνιμος. Ἀτυχίαν κρύπτε, ἵνα μὴ τοὺς ἐχθροὺς εὐφράνῃς.

Τοῖς μὲν νόμοις παλαιοῖς χρῶ, τοῖς δὲ ὄψοις προσφάτοις.

Μὴ μόνον τοὺς ἁμαρτάνοντας κόλαζε, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας κώλυε.

Συμβούλευε ἀναιτίως.

Εἶκε μεγάλοις. Ἄρχουσιν εἶκε.

Δημοκρατία κρείττων τυραννίδος.

Πόλις ἄριστα πράττει, ἐν ᾗ τῶν ἀγαθῶν ἴσων νομιζομένων, ἀρετὴ τὸ βέλτιον ὁρίζεται, κακία δὲ τὸ χεῖρον.

Τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν δεῖ τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις.

Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί οὐκ ἀποτίθεται τὴν ἀρχὴν, εἶπεν, ὅτι τῷ κατ' ἀνάγκην ἄρχοντι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι κίνδυνον φέρει. Ἐξ εὐγενῶν γῆμα.

ἈΝΑΧΑΡΣΙΔΟΣ ΓΝΟΥΡΟΥ ΣΚΎΘΟΥ.

Κρεῖττον ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους.

Πρὸς τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἀφικόμενος, τῶν θεραπόντων τινὶ ἐκέλευσε μηνῦσαι ὅτι πάρεστι πρὸς αὐτὸν Ανάχαρσις, καὶ βούλοιτο αὐτὸν θεάσασθαι, ξένος τε, εἰ οἷόν τε, γενέσθαι· καὶ ὁ θεράπων εἰσαγγείλας ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος εἰπεῖν αὐτῷ, ὅτι περ ἐν ταῖς ἰδίαις πατρίσι ξένους ποιοῦνται. ἔνθεν ὁ Ανάχαρσις ὑπολαβὼν ἔφη, νῦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι εἰμὶ, καὶ προσήκει μοι ξένους ποιεῖσθαι. ὁ δὲ καταπλαγεὶς τὴν ἑτοιμότητα, εἰσέφρηξεν αὐτὸν, καὶ μέγιστον φίλον ἐποιήσατο.

Ερωτηθεὶς, τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθόν τε καὶ φαῦλον, ἔφη, γλῶσσα.

Γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κράτει.

Υπὸ μειρακίου παρὰ πότον ὑβρισθεὶς, ἔφη,

μειράκιον, ἐὰν νέος ὢν τὸν οἶνον οὐ φέρῃς, γέρων γενόμενος ὕδωρ οἴσεις.

Κιρνᾶσθαι κρατῆρας ἔφεσιν, ὁ μὲν πρῶτος ὑγείας πίνεται, ὁ δὲ δεύτερος ἡδονῆς, ὁ δὲ τρίτος ὕβρεως, ὁ δὲ τελευταῖος μανίας.

Η ἄμπελος τρεῖς φέρει βότρυς, τὸν μὲν πρῶτον ἡδονῆς, τὸν δὲ δεύτερον μέθης, τὸν δὲ τρίτον ὕβρεως. Ερωτηθεὶς εἰ εἰσιν ἐν σκύθαις αὐλοί, εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ ἄμπελοι.

Ερωτηθεὶς, πῶς ἂν τις μὴ μεθύσκοιτο, εἰ ὁρῴη, ἔφη, τοὺς μεθύοντας οἷα ποιοῦσιν.

Ερωτηθεὶς, πῶς οὐκ ἂν γένοιτό τις φιλοπότης, εἶπεν, εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοι τὰς τῶν μεθυόντων ἀσχημοσύνας.

Θαυμάζειν φησί, πῶς ἕλληνες ἀρχόμενοι μὲν ἐν μικροῖς πίνουσι· πλησθέντες δέ, ἐν μεγάλοις. Πυνθανομένου τινὸς, πρὸς τί οἱ ἕλληνες χρῶνται τῷ ἀργυρίῳ, εἶπε, πρὸς τὸ ἀριθμεῖν.

Ερωτηθεὶς, πότερον πλείους εἰσὶν οἱ ζῶντες ἢ

οἱ νεκροὶ, ἔφη, τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τίθης.

Μαθὼν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεὼς, τοσοῦτον, ἔφη, τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν. Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ ἀττικοῦ ὅτι σκύθης ἐστὶν, ἔφη, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος ἡ πατρὶς, σὺ δὲ τῇ πατρίδι.

Ὀνειδιζόμενος ὅτι σκύθης ἐστὶν, εἶπε, τῷ γένει, ἀλλ' οὐ τῷ τρόπῳ.

Πῶς ἔλεγεν, ἀπαγορεύοντες τὸ ψεύδεσθαι, ἐν ταῖς καπηλείαις φανερῶς ψεύδονται.

Ἐρωτηθεὶς, τίνα τῶν πλοίων ἐστὶν ἀσφαλέστερα, τὰ νενεωλκημένα, ἔφη. Παραγενόμενος εἰς Σκυθίαν, καὶ νομίζων τὰ νόμιμα παραλύειν τῆς πατρίδος, πολὺς ὢν ἐν τῷ ἑλληνίζειν, τοξευθεὶς ἐν κυνηγεσίῳ πρὸς τἀδελφοῦ, ἐτελεύτα εἰπὼν, διὰ μὲν τὸν λόγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐσώθην, διὰ δὲ τὸν φθόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπωλόμην.

Τὸ ἔλαιον μανίας φάρμακον· ἀλειφόμενοι γὰρ οἱ ἀθληταὶ ἐπιμαίνονται ἀλλήλοις.

Τοῦτο ἔφη θαυμασιώτατον ἑωρακέναι παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὅτι τὸν μὲν καπνὸν ἐν τοῖς ὄρεσι καταλείπουσι, τὰ δὲ ξύλα εἰς τὴν πόλιν κομίζουσι.

Θαυμάζειν ἔλεγε, πῶς οἱ ἕλληνες νομοθετοῦντες κατὰ τῶν ὑβριζόντων, τοὺς ἀθλητὰς τιμῶσιν ἐπὶ τῷ τύπτειν ἀλλήλους.

Η ἀγορὰ, ὡρισμένος τόπος ἐστὶν εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπατᾶν καὶ πλεονεκτεῖν.

Εὐδαιμονεῖ ὁ ἄρχων, εἰ μὴ μόνος εἴη φρόνιμος.

Θαυμάζειν ἔφη, πῶς παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ἀγωνίζονται μὲν οἱ τεχνῖται, κρίνουσι δὲ οἱ μὴ τεχνῖται.

Οἱ νόμοι τοῖς ἀραχνίοις ὅμοιοί εἰσι· καὶ γὰρ εἰς ἐκεῖνα ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ τι κοῦφον καὶ ἀσθενές, στέγειν· ἐὰν δὲ μεῖζον, διακόψαν οἴχεσθαι.

Παίζειν δὲ, ὅπως σπουδάσῃς.

ΜΥΣΩΝΟΣ ΣΤΡΥΜΩ-νος χηνέως.

Μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ πράγματα, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους ζήτει· οὐ γὰρ ἕνεκα τῶν λόγων τὰ πράγματα συντελοῦνται, ἀλλ᾽ ἕνεκα τῶν πραγμάτων οἱ λόγοι.

Εὑρών τις αὐτὸν θέρους ἐχέτλην ἀρότρῳ προσαρμόττοντα, εἶπεν, ἀλλ᾽ ὦ Μύσων οὐχ ὥρα νῦν ἀρότρου· καὶ μάλα, εἶπεν, ὥστε ἐπισκευάζειν.

ΦΕΡΕΚΥΔΟΥ ΒΑΔΥ-ος συρίου.

Μήτε χρυσὸν τίμα, μήτε ἄργυρον.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ
εἰς τοὺς ἑπτὰ σοφούς.

Ἑπτὰ σοφῶν ἐρέω κατ' ἔπος πόλιν, οὔνομα, φωνήν.
Μέτρον μὲν Κλεόβουλος ὁ λίνδιος εἶπεν ἄριστον.
Χίλων δ' ἐν κοίλῃ Λακεδαίμονι, γνῶθι σεαυτόν.
Ὃς δὲ Κόρινθον ἔναιε, χόλου κρατέειν, Περίανδρος.
Πιττακὸς, οὐδὲν ἄγαν, ὃς ἔην γένος ἐκ Μιτηλήνης.
Τέρμα δ' ὁρᾶν βιότοιο, Σόλων ἱεραῖς ἐν Ἀθήναις.
Τοὺς πλέονας κακίους δὲ Βίας ἀπέφηνε πριηνεύς.
Ἐγγύην φεύγειν δὲ Θαλῆς μιλήσιος ηὔδα.

ΤΕΛΟΣ.

ΣΩΣΙΑΔΟΥ ΤΩΝ ἑπτὰ σοφῶν ὑποθῆκαι.

Ἕπου θεῷ.
Θεὸν σέβου.
Νόμῳ πείθου.
Γονεῖς αἰδοῦ.
Ἡττῶ ὑπὲρ δικαίου.
Γνῶθι μαθών.
Ἀκούσας νόει.
Σαυτὸν ἴσθι.
Γαμεῖν μέλλων, καιρὸν γνῶθι.
Φρόνει θνητά.
Ἑστίαν τίμα.
Ἄρχε σεαυτοῦ.
Φίλοις βοήθει.

Θυμοῦ κράτει.
Φρόνησιν ἄσκει.
Πρόνοιαν τίμα.
Ὅρκῳ μὴ χρῶ.
Φιλίαν ἀγάπα.
Παιδείας ἀντέχου.
Δόξαν δίωκε.
Σοφίαν ζήλου.
Καλὸν εὖ λέγε.
Ψέγε μηδένα.
Ἐπαίνει ἀρετήν.
Πρᾶττε δίκαια.
Φίλοις εὐνόει.
Ἐχθροὺς ἀμύνου.
Εὐγένειαν ἄσκει.
Κακίας ἀπέχου.

Κοινὸς γίνου.
Ἴδια φύλαττε.
Ἀλλοτρίων ἀπέχου.
Εὔφημος ἴσθι.
Ἄκουε πάντα.
Φίλῳ χαρίζου.
Χρόνου φείδου.
Ὅρα τὸ μέλλον.
Ὕβριν μίσει.
Οἰκέτας αἰδοῦ.
Υἱοὺς παίδευε.
Ἔχων χαρίζου.
Δόλον φοβοῦ.
Εὐλόγει πάντας.
Φιλόσοφος γίνου.
Ὅσια κρίνε.

Γνοὺς πρᾶττε.
Φόνου ἀπέχου.
Εὔχου δυνατά.
Σοφοῖς χρῶ.
Ἦθος δοκίμαζε.
Λαβὼν ἀπόδος.
Τέχνῃ χρῶ.
Ὑφορῶ μηδένα.
Ὃ μέλλεις δός.
Εὐεργεσίας τίμα.
Φθόνει μηδενί.
Φυλακῇ πρόσεχε.
Ἐλπίδα αἴνει.
Διαβολὴν μίσει.
Δικαίως κτῶ.
Ἀγαθοὺς τίμα.

Αἰσχύνην σέβου.
Χάριν ἐκτέλει.
Ἔριν μίσει.
Ὄνειδος ἔχθαιρε.
Κρῖναι δίκαια.
Ἀδωροδόκητος δοκίμαζε.
Αἰτιῶ παρόντα.
Βίας μὴ ἔχου.
Λέγε εἰδώς.
Ὁμίλει πράως.
Πέρας ἐπιτέλει μὴ ἀποδειλιῶν.
Υἱοῖς μὴ καταθάρρει.
Γλώττης ἄρχε.
Σεαυτὸν εὖ ποίει.
Εὐπροσήγορος γίνου.
Ἀποκρίνου ἐν καιρῷ.

Πόνει μετὰ δικαίου.
Πρᾶττε ἀμετανοήτως.
Ἁμαρτάνων μετανόει.
Ὀφθαλμοῦ κράτει.
Βουλεύου χρήσιμα.
Ἐπιτέλει συντόμως.
Φιλίαν φύλασσε.
Εὐγνώμων γίνου.
Ὁμόνοιαν δίωκε.
Ἄρρητον μὴ λέγε.
Τὸ κρατοῦν φοβοῦ.
Τὸ συμφέρον θηρῶ.
Καιρὸν προσδέχου.
Ἔχθρας διάλυε.
Εὐφημίαν ἄσκει.
Ἀπέχθειαν φεῦγε.

Πλούτει δικαίως.
Δόξαν μὴ λίπε.
Κακίαν μίσει.
Μανθάνων μὴ κάμνε.
Κινδύνευε φρονίμως.
Οὓς τρέφεις ἀγάπα.
Πρεσβύτερον αἰδοῦ.
Πλούτῳ ἀπίστει.
Νεώτερον δίδασκε.
Σεαυτὸν αἰδοῦ.
Προγόνους στεφάνου.
Θνῆσκε ὑπὲρ πατρίδος.
Τῷ βίῳ μὴ μάχου.
Ἐπὶ νεκρῷ μὴ γέλα.
Ἀτυχοῦντι συνάχθου.
Χαρίζου ἀβλαβῶς.

Μὴ ἐπὶ παντὶ λυποῦ.

Εξ εὐγενῶν γῆμε.

Ἐπαγγέλλου μηδενί.

Φθιμένους μὴ ἀδίκει.

Εὖ πάσχε ὡς θνητός.

Τύχῃ μὴ πίστευε.

Κόσμιος ἴσθι.

Ἡβῶν, ἐγκρατής.

Μέσος, δίκαιος.

Πρεσβύτερος, εὔλογος.

Τελεύτα ἄλυπος.

PARISIIS, M. D. LVIII.

Excudebat Guil. Morelius, in Græcis typographus Regius.

Dicta insignia septem *SAPIENTVM GRAECIAE: cum Latína & Gállica interpretatiône.*

S'ensuyuent les beaux dicts des sept sages de Grece, auec la declaration Latine & Françoyse.

Periándri Corínthij.

Omnibus placêto.

Fais au gré de tout le monde. C'est à dire, Metz peine de ne fascher ou offenser personne par ta faulte.

Hoc in primis stude, vt grátiam apud omnes íneas. Da óperam, vt tua culpa néminem offéndas. Quod etiã Paulus Apóstolus ad Rom. cap. 12. his verbis præcipit: Si fíeri potest, quantum in vobis est, cum ómnibus homínibus pacem habéntes.

A chacun tasche de complaire,
Et te garde à nul de tort faire.

Bona res, quies. Subáudi (est.)

Bonne chose est tranquillité. C'est à dire, Repos d'esprit, & paix de conscience.

Tranquíllitas ánimi, bona res est.

Repos d'esprit qu'on dit tranquillité,
Faict viure l'homme en grand prosperité.

Periculôsa temêritas. Sub. (est)

Dangereuse est temerité. C'est à dire, Indiscretion & incõsideration. Temerité s'appelle, quand vn homme faict toutes choses à la volée & à l'aduenture. C'est à dire, Sans conseil, ou sans aduis, sans consideration & sans discretion.

Semper in periculo versátur, qui temere & sine consílio, ratiône, & prudéntia ómnia facit.

Il n'y a rien plus perilleux
Qui d'estre fol audacieux.

Semper voluptâtes sunt mortâles, honóres autem immortâles.

Animi oblectatio in re qualibet, citò perit: honor autẽ hoc est, animi virtus, nunquam.

Plaisir se perd, ie te prometz.
Mais vertu demeure à iamais.

Amícis aduérsa fortúna vténtibus, idem esto.

Sois à tes amis en leur aduersité, tel q̃ tu estois en leur pſperité.

Eodem sis animo in amicum aduersa fortuna laborantem quo prius fueras quum fœlix esset.

Sois tel à l'ami qui n'a rien,
Comme quand il auoit du bien.

Lucrum turpe, res pessima.

Diuitias inhoneste parare, turpissimum, & pessimũ est.

Ie tien celuy lasche & grand beste,
Qui s'adonne à gaing deshonneste.

Quicquid promíseris fácito.

Fais tout ce que tu auras promis.

Hære pollicitis. Sta promissis. Exolue aũt præsta quod promiseris.

Si tu prometz, ne t'en desdis.
On prent le diseur par ses dicts.

Infortúnium tuum celato, ne voluptâte afficias inimícos.

Ne fais semblãt de tõ malheur, de peur de resiouir tes ennemis.

Si quid tibi minus acciderit pro animi sententia, id ne palàm feceris: ne gaudium concites inimicis.

Cele ton mal à celuy qui te hait,
Qu'il n'en soit plus ioyeux, ou plus dehait.

Veritati adhærēto.

Tien toy à verité. C'est à dire, Ne la delaisse iamais.

Si quid in controuersiam venerit te iudice, semper verũ dicito: nunquam autem falso delectêre.

Sois tousiours pour la verité.
Qui bien faict, bien ha merité.

Age quæ iusta sunt.

Traictes choses iustes & raisonnables.

In agéndis rebus, semper æquitatem & iustitiam secta-tor.

Sois iuste & loyal en tes faicts,
Pour estre au nombre des parfaicts.

Violéntiam óderis.

Ne fais rien par violence.

Nil violénter aut vi féceris. Nihil per violéntiam fa-cito.

Si tu m'en croys, n'vse iamais de force.
Tel fend le bois, qui n'en ha pas l'escorce.

Princípibus cede.

Ne obluctêre potentióribus. Ne iníquo ánimo feras prin cipis tui vel factum, vel edictum.

Porte obeissance à ton prince,
Et aux seigneurs de ta prouince.

Voluptáti témpera.

Ne sois subiect au plaisir du corps.

In voluptate sis témperás. Moderatè útitor voluptate: extrêma enim gáudii, plerúnque luctus óccupat. Ne sis vo luptáti déditus.

Attrempe tes menuz plaisirs.
Apres grands plaisirs grands souspirs.

A iureiurándo ábstine.

Ne iure point.

Ne iuraménto affirmes, quod díxeris, sed quemadmodum seruator noster præcipit, sit sermo tuus, Est est, nòn.

Garde toy sur tout de iurer,
Si tu veux longuement durer.

Pietâtem sectâre.

Sis pius erga Deum, & sanctos. Religiônem nostram, san cto & pio ánimo custodi. Vel, Officiósus esto in pátriam in paréntes, cæterósque sánguine tibi coniúnctos.

Affecte à faire plaisir à ton pais a ton pere, & mere, & a tous autres de ta parenté.

Sois bon catholique & deuot.
Qui faict autrement il est sot.

Laudâto honésta.

Di bien des choses honnestes.

Quod honestum, & decens, aut decôrum tibi videbitur: id vnum laudibus extóllito, & commendato. Inhonestum quod est, nunquam extúleris.

Loue ce que verras estre honneste.
Qui loue le mal, il est bien beste.

A vítiis ábstine.

Garde toy des choses vitieuses.

Cauêto, ne in aliquod, vel minimum crimen incidas: ne sceleratus dicaris, & nō impunîtū crimē tuū relinquat De⁹

La chose est aux bons bien propice.
Suyure vertu, laisser le vice.

Beneficium repénde.

Recompense le bien qu'on t'a faict.

Accepti beneficii memor esto, & mútuam vicem redde, ne dicaris ingratus, & amicos perdas.

S'on t'a bien faict, rens la pareille.
Pour vn bon amy l'autre veille.

Supplícibus miséricors esto.

Aye pitié des suppliās. C'est à dire, De ceulx qui te supplient & demandent ton aide, ou qui te requierent mercy.

Ei qui supplex à te veniā petit, ne sis seuêrus, sed cōtinuò parcito: si quidē cupis patrē qui ī cęlis est, tibi itidē parcere

A qui te requiert, fais luy grace;
Si veulx que Dieu pardon te face.

Líberos instítue Id est, érudi, aut erudiendos cura.

Enseigne tes enfans, ou les fais enseigner.

Cura prolem quam susceperis, bonis artibus imbuéndā: vt póstea tibi bene precentur liberi.

Instruiz tes enfans en vertu.
Qui bien faict, n'est iamais battu.

Sâpiéntum útere consuetudine.

Hante les sages. C'est à dire, les gens de bien.

Versare cum sapientibus & doctis ac bonis: hoc est, cum iis à quibus semper boni áliquid condiscas: fuge malórum consórtium.

Ensuys les sages, & leurs leçons.
Laisse la ces mauuais garsons.

Litem óderis.

N'ayme point noise debat, ou proces.

Ne sis procliuis ad suscitandas lites, vel, Ne diligas litigia, hoc est, lites habére in foro.

Aime mieux auoir dix acces
De fiebure, qu'vn mauuais proces.

Bonos in prétio habêto.

Prise les bons. C'est à dire. Fais grande estime des gens de biē.

Eos qui bene viuunt, magnifacitò: nebulónes conténito.

Tiens conte des bons & des sages,
Ne tiens les mauuais que pour pages.

Audi quæ ad te pértinent.

Escoute ce qui te touche.

Attende iis quæ in rem tuam dicúntur. Ausculta eos qui tuæ vtilitatis te admonent.

Qui bien te veult bien te remonstre.
Escoute le, ne luy sois contre.

Probrum fúgito. Id est, ignomíniam.

Garde toy de diffame.

Vitato eas res, quas tibi dedêcori futúras vides. Caue aliquid facere aut dicere, quòd tibi probro esse poßit.

Ne dis, ne fais, & ne racompte,
Chose dont tu puisse auoir honte.

Respónde in témpore.

Respons à point. C'est à dire, Quand il en est temps.

Interrogatus de re aliqua, ne tā citò responderis: leuis enim est, & incōstātis: sed præmeditatus respōde, & quādo licêbit. Sunt enim quædā, quæ nulla responsiône indigēt.

Soit de grand matiere, ou par ieu,
Ne respons qu'en temps & en lieu.

Ea fácito, quorum non poßit pœnitere.

Fais les choses, desquelles tu ne te puisses repentir.

Nihil facias pridie, q te pigeat postridie (inquit Plaut.)

Auant que faire il te faut aduertir,
Si du mal faict t'en pourrois repentir.

Ne cui inuídeas.

N'aye enuie sur aucun.

Inuidia Siculi non inuenêre tyrânni Maius torméntum (inquit Horátius.) quapropter cauêto diligenter, ne aliôrum fortúnæ, aut prudéntiæ inuideas.

Qui veult mener honneste vie,
N'aye sur autruy quelque enuie.

Oculis moderâre.

Auérte óculos tuos, ne cõspiciant res vanas (inquit Psal mus.) Moderâre óculis tuis, ne quid inîquum videant. sunt enim véluti quædã cordis & animi spéculæ aut fenestræ.

Conduys si bien ta veue & ton regard,
Que tu n'en sois abusé tost ou tard.

Quod iustum est, imitâre.

Ensuys ce qui est iuste. C'est à dire, Prés exemple en choses iustes & raisonnables.

Honestâtem séquere. Da operam iis rebus, quas iudicábis esse iustas & honestas.

Ensuys ce que tu verras estre
Iuste pour toy, bon pour ton maistre.

Bene méritos honora, Id est, dignos.

Fais honneur à ceulx qui en sont dignes. C'est à dire, Ausquels il appartient.

Honôrem & reueréntiam præsta iis qui promerúerunt: vel qui de te sunt bene meriti, hoc est, qui áliquod in te cõtulerunt beneficium.

Porte honneur comme il appartient.
A ceulx à qui l'honneur conuient.

Spes foue.

Tousiours aye bonne esperance.

Semper bene sperato. Víuito in spe. Viuere enim spe vidi moritúrus erat.

Nourris tousiours bonne esperance.
Tel est bas, que fortune aduance.

Calúmniam óderis.

Ne sois point calumniateur. C'est à dire, Faulx accusateur: Ne plaide point par barat & tricherie, C'est à dire, Par malice & tromperie.

Ne sis calūmniātor. Néminem in lítibus per fraudem aut frustratiōnem vexāto. Ne malitiōse aut peruersè áliquem infamáueris.

Ne sois controuueur de mensonge,
Tel dict mal d'autruy qui le songe.

Affábilis esto.

Sois affable. C'est à dire, Doulx & gratieux à parler aux gēs.

Fâcilem te præbe in humanis congréssibus.
Meditāre comitātem sermonis, vt te iucúndum prę̄stes.

Pour viure au monde, il fault que sois
Humble, ioyeux, humain, courtoys.

Cum erráueris, muta consílium, Hoc est incœptum relínque, aut áliter age.

Quánd tu auras faills, change conseil. C'est à dire, Laisse ton entreprinse, ou la fais autrement.

Si quid peccáueris per imprudentiam, ne pígeat redīre ad te: & sententiam tuam, hoc est, quod iam cœperis aut p̄posúeris, inuértere. Non enim tam imprudéntis est errāre, quàm nolle redīre in viam.

Si tu faulx, n'aye point de honte,
De tost retourner à ton compte.

Diútinam amicítiam custōdi.

Garde ton alliance longuement. C'est à dire, Le plus long temps que tu pourras. Vel sic, Eam potíssimum tuēre amicítiam, in qua diu permánseris. *Entretiens specialement l'alliance en la quelle tu auras long temps demouré.*

Amicítia longo témpore conflāta & acquísita, seruāda est, neque interrumpénda, nihil étenim amíco véteri aut antiquo pretiósius.

Vn amy de long temps acquis,
Doibt estre gardé pour exquis.

Omnibus teípsum præbe.

De toy mesme offre toy à tous, C'est à dire, Sois prompt à faire plaisir à vn chascun.

Promptus & officiosus sis apud omnes. Facilem te presta ómnibus. Erga omnes vltro officiôsus esto.

Sois prompt & facile à chascun.
Qui n'ha cent amys n'en ha qu'vn.

Concórdiam sectâre.

Entretiens tousiours paix & accord.

Concordia (vt ait Sallustius) paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabúntur. Itaque vnanimitatem & verum cum aliis consensum diligenter obserua: ne per te stetisse dicatur, quo minus res pacificè transactæ sint.

Ne fais iamais qu'il tienne à toy,
Qu'accord ne suyue bonne foy.

Magistrátus métue.

Crains les officiers de la chose publique.

Time cum reuerentia eos qui magistratum gerunt in república, & tibi superióres sunt ac magistri propter publicarum rerum administrationem.

Toutes gens de iudicature,
Doibuent estre crains par droicture.

Ne loquâris ad grátiam. Id est, in fauôrem.

Ne parle point par faueur.

Ne quid dicas in fauorem, vel amici, vel alterius cuiuspiã. Nihil pronunties, vt promerearis gratiam alicuius ex verbis tuis, hoc est, ne aduléris, ne cuiquam adblandiaris.

Ne parle point pour auoir grace,
On sent le flateur à sa trace.

Ne témpori credíderis.

Ne te fie point au temps. C'est à dire, En ta prosperité.

Ne fidas præsenti fortunæ. Nihil enim est tempore aut fortuna volubilius.

Ne te fie point au temps present.
Tost est venu tost est absent.

Teípsum ne négligas.

Ne sois nonchallant de toy. C'est à dire, Pense de toy mesme.

Curam habe tuiipsius. Ne sis negligens in rebus tuis: aut in curanda valetudine tua. Teipsum cura.

Mal feroys d'autruy diligent,
Si de ton corps es negligent.

Seniôrem reuerêre.

Porte reuerence à vn homme ancien.

Senes,ex Pauli præcepto,vt patres honorandi, & suspiciendi.

Porte reuerence a vielleſſe.
Bonne & longue vie c'eſt nobleſſe.

Mortem ôppete pro pátria.

Meurs pour ton pais. C'eſt à dire, Pour Pefendre ton pais ne crains point à te mettre en danger de mort s'il en eſt beſoing.

Ne timeas pro defensione patriæ, subîre etiam mortis periculum, si quidem opus fuerit.

Pour ton pais s'on luy faict tort,
Bataille iuſques à la mort.

Ne qua vis de re doleas.

Ne prens pas douleur d'vne choſe ou d'autre à tous propos.

Ne omnes æquè fortunas ægrè túleris. Sunt enim quædam forti animo ferendæ. Sunt etiam, quæ fieri non potest quin molestiam adferãt. Inconstantis autem est & leuis animi, omnes ex æquo calamitates condolêre.

A tous propos ſe faſcher & douloir,
Ce n'eſt pas faict d'homme de grand ſcauoir.

Ex ingénuis líberos crea.

Procreato liberos aut filios, ex ingênua vxore, Hoc est quæ vel in libertate nata sit, vel animo sit ingenuo ac liberali. Duc ingenuam vxôrem, quæ tibi liberos pariat étiam ingenuos.

Prens femme ſage, honneſte: en ſorte,
Que tu ayes enfans de ſa ſorte.

Sperâto tanquam mortalis.

Ita spe ducaris, vt tamen perpetuum fore id non expéctes, quod speras. Spera, sed tãquã moritúrus cum tua spe, vel tanquàm homo. Hoc est quod dicit Horatius:
Inter spem, curámque, timóres inter & iras.
Vnum crede diem tibi semper adesse suprêmum.

En quelque bon eſpoir que ſois,
Penſe de mourir quelque fois.

Párcito tanquam immortâlis.

Ignósce, da véniam ei qui te offénderit, nõ tãquã mortãlis aut homo (nã id in hõmine sitũ non est, quin pótius vicem rédderet) sed tanquã Deus, ad imitatiônem Dei. Hoc est, quemádmodum Deus nobis ómnibus parcit, ita nos ad imitatiônem ipsius, párcere debemus próximis.

Pardonne à chascun le meffaict.
Ainsi que le bon Dieu nous faict.

Ne efferâris glória.

Ne t'esleue point de gloire. C'est à dire, Ne deuiens point glorieux, ne t'orguellis point.

Ne ducaris, allíciâris inanis glóriæ aut laudis expectatióne. Ne tibi cúpias eam óperum tuôrum glóriam arrogâre, que soli Deo debêtur.

N'appette gloire en aucun lieu.
Toute gloire appartient à Dieu.

Arcânum cela.

Cele ton secret.

Secrêtum aut consilium tuum ne palàm féceris, ne aperúeris ómnibus. Tum enim fiet, vt inuertâtur mens tua, & bene cœptis cogâris cédere. Vel, Quod tibi commíssum est arcanum, id ne témere effútias.

Ne dis à chascun ton secret.
Qu'apres tu n'en ayes regret.

Cede magnis.

Ne prens point question ou debat a gens plus puissans que toy. Ou autrement, Ne va point à l'encontre d'iceulx.

Ne conténdas cum potentióribus. Aut aliter, Potétióribus ne aduerséris. Vel, in re qualibet semper maiôrẽ, aut natu, aut eruditiône, aut poténtia, tibi præposûeris.

Donne tousiours si tu m'en croy,
Le droict à plus aagé que toy.

Opportunitâtem expectâto.

Attens l'opportunité. C'est à dire, le temps de faire la chose appoinct.

Ne sis temerarius, aut leuis in rebus agéndis: quin pótius tantísper expécta, donec tádem opportûnum tibi vidébitur aut ágere, aut dicére.

Ne te haste trop d'entreprendre.
Tout vient à poinct qui peut attendre.

Mortâlia cógita.

Pense choses mortelles. C'est à dire. Ne pense point de Dieu chose trop haultes, & qui passent ton entendement.

Altiora te ne quæsieris: & quod dicit Cato,
Quum sis mortalis, quæ sunt mortalia cura. &,
Noli arcana Dei, cælúmque inquirere quid sit.

Scauoir que Dieu faict, ou s'il chomme,
Cela n'appartient point à l'homme.

Largîre cum vtilitâte.

Donne à profict. C'est à dire, Ne donne point ce qui te peut nuire.

Ne profunderis ita rem tuam, vt ex tua liberalitate aut largitione nihil vtilitatis proueniat: est enim temerarii & prodigi. Sed ita largire & expone amicis, vt non omnino beneficia amittas. Imprudentis est enim, malè collocare beneficium. Ne dederis quod nocere queat.

Largesse sans vtilité,
S'appelle prodigalité.

Ne prior iniúriam fácias.

Ne prior aliquem lacessieris iniuria. Ne cuiquam prior iniuriam feceris. Imò neque prior lacessitus debes iniuriã propulsare.

Iamais vn cueur noble & entier,
Ne feit iniure le premier.

Dolôrem fuge.

Garde toy de douleur & desplaisance.

Aduersis rebus ne immoderatius commoueare, sed cõstanti animo perfer quicquid molesti tibi acciderit. Mœrêre enim ex aduersis, & ex nimio dolore ægritudinem sibi conflare, intemperantis est, ac malè consulti.

Change ta douleur en constance.
Qui endure, fait penitence.

Mórtuum ne ridéto.

Ne te mecque point d'vn mort.

Conuitiari aut habere ludibrio mortuos, non est animi bene sani. Itaque si nolis mortuos laudare, potius de iis tacendum, quàm eloquendum.

Il ne te faut truffer des trespassez,
Tu passeras le pas qu'ils ont passez.

Amícis útere.

Ayde toy de tes amis en temps & lieu.

Quemadmodum nummis vtendum in tempore: ita etiã amicis, vbi res vrget.

Si tu as amis, aye le soing,
De les employer au besoing.

Cónsule inculpátè.

Vtile consilium præbe aut cape: vt quicquid acciderit, culpa tamen careas: ne postea reprehendi posśis. Tale cõsilium cape aut præbe, vt sis inculpatus.

Prens tel conseil, ou tel le donne,
Que n'ayes reproche de personne.

Deléćta amícos.

Donne ioye & plaisir à tes amys.

Iucundus & delectabilis sis amicis. Amicos stude vt semper oblectes, in amore foueas, beneficiis alas.

Sois à tes amis charitable,
Humain, courtois, & delectable.

Biántis Priénæi.

In spéculo teipsum cõtemplâre: & si formósus apparébis, age quæ déceant formã. Sin defórmis: quod in fácie minus est, id morum pensáto pulchritúdine.

Virtus probitas, sciẽtia, decet omnes, tam elegantes quã deformes. Nam si forma tibi elegans fuerit, nô est ob hoc virtus aspernãda: quin potius stude vt animi pulchritudo, decorem faciei consequatur. Si verò deformitate corporis laboras ne propterea animum despondeto: imò danda est opera, vt animi virtutes, corporis inelegãtiã cõpẽsent.

Que beau que laid, ou en quelque aage,
Tousiours faut il que tu sois sage.

De númine ne malè loquáre: quid sit autem, auscúlta.

De nûmine. (id est, de Deo.
Quid sit.) sub. ipsum numen, id est, Deus.

Ne blaspheme point Dieu: mais apprens que c'est de luy.

De Deo, hoc est, de sanctitate religionis nostræ. bene sentito: non autem obloquaris, aut sacras ceremonias contempseris: quarum rationem si minus capias, ausculta eos qui rerum diuinarum integram cognitionem habent.

De Dieu, des saincts, ne de la foy,
Ne t'en mocque si tu m'en croy.

Audîto multa: lóquere pauca.

Escoute beaucoup, & parle peu.

Multo plura audire debes quàm loqui. nam in audiēdo minus peccas, nunquam reprehenderis.

Ne dis guere, escoute beaucoup.
On n'est pas sage coup à coup.

Prius intéllige, & deinde ad opus accéde.

Entens premier ce qui est de faire, & puis mets toy à faire l'œuure.

Si quid tibi præcipiatur quod agas, aut tu ipse si quid moliaris: prius intelligito, quidnam id sit, & quò tandem res sit abitura. Deinde fœliciter aggredere. Hoc est, quod quidam dixit.

Quicquid agas, sapienter agas, & respice finem.

Saches premier que commencer,
Si l'œuure te peut auancer.

Ne ob diuítias laudâris virum indignum.

Pour richesses ne loue point vn homme indigne, C'est à dire, Qui ne vault pas d'estre loué.

Hoc certè est planè parasitum agere, laudibus aliquem efferre propter diuitias. Non enim ea laus dicenda est, sed potius ludibrium.

Quand tu loueras, regarde bien pourquoy.
Ne loue le sot pourtant s'il a dequoy.

Persuasióne cape, non vi.

Prudentis non est, aliquid capere coactum, aut vi, sed potius opinione firma, nempe fide & crudelitate, quam persuasionem dicimus. Hoc est: Quod capis ab aliquo, vidêto quo modo cápias, ne postea te deceptum fuisse crediderıs, aut inuîtum accepisse.

Ce que tu prens, ne le prens point par crainte.
Entens que c'est, fol reçoit par contrainte.

Cómpara in adolescéntia quidem modéstiã in senectûte verò sapiéntiam.

Modestiæ, adolescentes in primis studêre debent: quæ est rerum gerendarum aut dicendarum optima magistra. At vbi paulò prouectiores erunt, tum sapientiæ dabunt operam qua senium maximè decorum est.

En bonne meurs conduys bien ta ieunesse.
Si tu viens vieil arme toy de sagesse.

Pittaci Mitilenæi.

Quæ factûrus es, ea ne prædíxeris: frustrâtus enim ridebéris.

Antequam aliquid aggrediaris, aut priusquam quidquã absolueris, cauêto vt id palàm facias, ne fortasis accida, vt minus adsequaris, aut inhonestè perficias: vnde postea vulgi risum promereare.

Tel entreprend qui s'en vante par tout,
Puis on s'en rit s'il n'en vient bien a bout.

Depósitum redde.

Quod tibi commissum est, vt serues, id postea reddito quum repetet, amicus.

Garde l'autruy comme le tien.
S'il le requiert ne luy retien.

A familiáribus in minútis rebus læsus, feras.

Endure de tes amis en petit cas. C'est a dire, Ne te courrouce contre

contre eulx pour peu de chose.

Si quid tibi noceat amicus, in quo non sis vsqueadeo grauiter offensus, id æquo animo ferto. Sunt enim qui ob minimum incommodum, maximam & diuturnam amicitiam abrumpere non vereantur.

Pour peu de cas que ton ami t'aye faict,
Ne t'en esmeus, chacun n'est pas parfaict.

Amíco ne maledíxeris.

Ne quid detrahas amicorum famæ. Eum qui tibi amicitiæ vinculo sit obuinctus, ne verbis suggilles: quin potius in eius vitiis conniue.

De ton ami ne dis chose esuollée.
Longue amitié s'en est bien tost volée.

Inimícum ne putes amîcum. Hoc est, Inimíco ne fidas.

Ne cuide pas de ton ennemi qu'il te soit amy. C'est à dire.
Ne te fie point en ton ennemi, quelque semblant qu'il te face.

Eum qui tibi verbis adblanditur, vel quem semel atque iterum expertus fueris insidias tibi moliri, ne existimes amicum, caueto autem ab eiusmodi hominum genere, quãtum poteris.

Celuy qui rit, puis te monstre les dens,
N'est ton ami ses faicts sont euidens.

Vxóri dominâre.

Impera coniugi tuæ, ne nimia familiaritate postea te decipiat.

Sois maistre de ta femme, en sorte,
Qu'aux coups porter soit la plus forte.

Quæ féceris paréntibus, éadem à liberis expectâto.

Qualis fueris erga parentes, tales erga te futuros tibi liberos expecta. Si molestus parentibus fueris, molestiam à liberis tuis expecta: si benignus, humanitatem.

Tel bien qu'a tes parens feras,
Tel de tes enfans receuras.

Desidióſus ne eſto.

Otium & deſidia, neruos omnes longè vehemẽtius corrumpit, quàm ſi aſsiduo labore corpus exerceas. Præterea, quod vitium non alit deſidia? Itaque otium fugito, labori incumbe.

Fuys pareſſe & oyſiueté,
Qui ſont faulxbourgs de poureté.

Inter amícos ne fúeris iudex.

Ne te meſle point de iuger entre tes amis.

Amicôrum controuerſiam, caue vt dirimas: ne dum pro altero iudicabis, alterius amicitiæ iacturam facias.

De deux amis qui ont querelle enſemble,
N'en iuge point, c'eſt folie: ce me ſemble.

Ne conténde cum paréntibus, étiam ſi iuſta díxeris.

Ne debas point auec ton pere ou ta mere, combien que tu die la raiſon.

Contentio vel minima, iram ciet. Quum itaque impiũ ſit, patrem aut matrem ad iram prouocare, caueto cum illis de re aliqua verbis contendere: licet etiam iuſtum tibi videatur id, de quo contendas.

Ne debas contre pere ou mere,
Euſſe tu raiſon la premiere.

Ne geras imperium priúſquam parêre didiceris.

Noli imperare, hoc eſt, ſeruorum aut ſubditorum curá agere, niſi prius expertus fueris quid ſit ſeruum aut ſubditum eſſe. Nunquam enim ſeruis rectè imperabit, qui non ipſe aliquando ſeruitutem fuerit expertus.

Pour maiſtre n'eſt iamais propice,
Qui ne ſçait que c'eſt de ſeruice.

Infortunâtum ne irriſeris.

Ne te mocque point d'aucun mal fortuné.

Nihil eſt quod magis arguat iniquam & peruerſam, hominis mẽtem, quã quũ de infortunio alterius videtur gau-

dère, aut aduersam fortunam aliorum subsanare, nescit enim quid serus vesper vehat.

Tel rit du mal de son prochain,
Qui possible aura pis demain.

Ne lingua præcûrrat mentem.

Ne dis point vne parolle sans l'auoir pensée.

Incogitatum verbum ne emittas. Ne loquaris, quod postea te pœniteat, vbi quod dictum fuerit perpenderis. Tũ enim lingua præcurrit mentẽ, quum post dicta perpendimus quid dictum sit. Itaque mẽs potius linguã præcurrat.

Ta langue ne soit auancée.
A parler deuant ta pensée.

Quæ fieri non possunt, caue cõcupiscas.

N'appete point ce qui ne se peut faire.

Stulti & imprudẽtis est, id appetere quod fieri nequeat. Malè perspecti & inconsyderãtis est animi, id velle attẽtare, aut ab aliis petere, quod nullo labore posit adsequi.

C'est grand folie de vouloir,
Ce qu'on ne peut faire n'auoir.

Ne festinâris loqui.

Ne te haste point de parler.

Nihil quod festinanter aut citò fit ac dicitur, consultã habet animi prudentiam. Quod multo magis in sermone obseruandum, quàm in re quauis alia. Quapropter interrogati de re quapiam, festinanter loqui non debemus, sed maturè.

Ne sois hatif en ta parolle,
Mal dit qui ne sçait bien son rolle.

Légibus pare.

Sunt leges humanæ societatis vincula, sine quibus alioqui ferarum more viueremus. Quapropter studendum, vt his pareamus, non quidem coacti, sed nostra spõte, & virtutis amore.

Si tu veux bien viure, obeïs
Aux bonnes loix de ton païs.

Noſce teípſum.

Alios vt noſcas, minus laborandũ, quàm vt animi tui vitia, & qualis ſis ſcias. Plerunque enim fit, vt aliorũ vitia diligenti ſtylo percurramus: noſtra, cæca mente indagemus.

Qui ne cognoiſt point ſa nature.
Souuent ſe met à l'aduenture.

Ne quid nimis.

Eſt (inquit Horatius) modus in rebus, ſunt certi denique fines:
Quos vltra citráque nequit conſiſtere rectum. Itaque enitendum, vt id medium adſequamur in rebus agendis, quod beatos efficit: ita fiet, vt nihil agamus quod nimis aut minus dici poſsit.

Ne plus ne moins ſoit ta deuiſe,
C'eſt la reigle la plus exquiſe.

Ante ómnia venerâre numen.

Sur toutes choſes honnore Dieu.

Deum in primis adora. Prima omnium ac præcipua lex eſt, vt Deum Optimum Maximum integra mente colas, adores, reuereare.

Deuant tous cas, adores Dieu.
Ton vray createur en tout lieu.

Paréntes reuerêre.

Porte honneur & obedience à ton pere & ta mere.

Nihil enim eſt quod longæuos annos facilius nobis tribuat, quàm parentum cultus. Id autem, certiſsimum eſt, eũ qui patri aut matri ſemper obſequens, nunquam moleſtus fuerit, diutiſsimè victurum.

Veux tu viure en ſeure eſperance?
Porte à tes parens reuerence.

Audîto libénter.

Quod in rem tuam eſſe videbis, quod quis honeſtum profert, id beneuolè auſcultato.

Tu dois volontiers eſcouter.
Si veux longuement profiter.

Voluptátes coérce.

Libidines animi, quas voluptates dicimus, omni diligẽtia reprimendæ sunt, alioqui præcipitium citissimè adferent: veluti quum plus æquo vino ventri, veneri, ludo, indulgemus.

Reprime toute volupté.
Qui vit bien, n'a necessité.

Inimicítiam solue.

Perniciosius nihil est, quàm inimicitiam in alium diutius retinere. hæc enim mentem occupat, animum labefactat, denique corpus emaciat, & interdum effœtum morti tradit. Soluẽda igitur inimicitia quum primum nobis licebit. Ita fiet, si eum in quem odium gerimus, nostri incommodi aut culpæ de qua dolemus familiariter admoneamus: & inimicitiam protinus amoliamur. Omnino autem, si Christianè velimus viuere, non gerenda erga quenquam inuidia.

Iamais n'ha deux iours de repos.
Qui tient son cueur à tous propos.

Vxôrem dúcito ex æqualibus: ne si ex ditióribus dúxeris, dominos tibi pares, non affínes.

Pares) id est, compares, acquiras.
Espouse femme de ta sorte.

Non est expetenda nummorum copia, in nuptiis: quin potius nubèndum pari, ne si vxorem locupletiorem te duxeris, nubas vxori, nõ tibi vxor: hoc est, tibi imperet vxor, non tu illi, præterea, ne quos tibi affines vxoris parentes cupiebas fieri, domini potius fiant, quam familiares.

Prens femme esgalle à ta richesse,
Si tu crains qu'elle soit maistresse.

Cleobuli Lyndij.

Ne ſis vnquam elâtus.

Nunquam efferaris gloria. Ne te plus æquo laudibus aut factis euehas. arrogantium enim eſt, & propemodũ inſanorum, duci inanis gloriæ cupiditate. Eam ſententiã ſequitur vetus prouerbium Gallicum.

Qui monte plus hault qu'il ne doibt.
Deſcend plus bas qu'il ne vouldroit.

Domus curam age.

Domus: id eſt rei domeſticæ.

Penſe de ton meſnage.

Hoc eſt patris familias proprium, ita curare rem domeſticam, vt ſuo miniſterio facilè augeatur non decidat.

Fais que le bien de ta maiſon,
Soit entretenu par raiſon.

Libros euólue.

Da operam, vt ex ſcriptis eruditorũ, doctus euadas. Stude, vt ex librorum reuolutione, potius quàm ludo ſapias, & ſemper boni aliquid condiſcas.

Le temps que pers à iouer & meſdire,
Metz l'a l'eſtude à lire, ou à eſcrire.

Liberos tibi chariſsimos érudi.

Cura bonis moribus & literis imbuendos liberos quos ab vxore chariſsimos ſuſceperis, vt poſtea per ætatem patri bene precentur.

De tes enfans fais ton propre debuoir,
A les inſtruire en mœurs & en ſcauoir.

Iuſtè iudicáto.

Aequitas in iudice tam eſt neceſſaria, quàm quod omnium maximè neceſſarium dici poteſt. Alioqui non ſolum priuatæ vtilitatis damnum enaſcitur, ſed etiã publicæ

Iuge par droict & raison iustement.
Mal pour celuy, qui faict autrement.

Bonis benefacito.

Iis qui bene agunt, bene & inculpatè viuunt, ac studiose, benefaciendum est. Nam iniqui, & qui sibi male consulunt osores virtûtis, imprudentes, nullius benefacta promerentur.

Fais bien aux bons, laisse la les meschans.
Car de ton bien n'en seront bons marchans.

A maledicéntia temperâto.

Freno linguam cohibe, ne cuiquam oblatret, ne male de quoquam loquatur, quid autẽ est perniciosius maledicos.

Ne du d'autruy mal non plus que voudrois,
Qu'on dist de toy, quand faire le pourrois.

Suspiciônem abiícito.

Homine suspitioso nihil incõstantius, aut magis timidũ: quũ id quod viuit, vix se credat viuere: id quod habet, semper se amissurum suspicetur. Itaque caueto ne huiusmodi suspicionibus ducaris, sed audacter viue, & animo constãti esto ac forti.

Fuys le soupson & variable crainte.
Qui vit ainsi, ne vit que par contrainte.

Paréntes patiéntia vince.

Ferendus est vterque parens etiã nobis molestus, aut ira in nos concitus. Siquando accidat vt pater aut mater, ob aliquid tibi succenseat: caueto vt duris eorum verbis respõdeas, quin potius humili quodam vultu vocem supprimito: & patitor eorum tum verba tum etiam verbera. ita fiet, vt vincas.

De pere & mere endure en patience.
Tu les vaincras ainsi par ta science.

Beneficii accepti memento.

Quod beneficium amicus in te contulerit, id semper habeto in memoria: vt per oportunitatem deinde bono animo rependas, neque ingratus dicaris.

Souuienne toy du plaisir qu'as receu.
Le plussouuent l'homme ingrat est deceu.

Interiorem ne reiicias.

In admonendo aut consulendo, non est inferior abiiciēdus. Sæpe etenim est olitor valde opportuna loquutus.

Si moindre que toy t'admonneste,
Tu le doibs tenir pour honeste.

Aliena ne concupiscas.

Viuito contentus tuo. Ne quod aliorum est, appetas, aut concupiscas insolentius.

Qui l'autruy conuoite & desire,
Ne s'esmoye si le sien empire.

Ne teipsum præcipites in discrimen.

Temerarii & audacis est, ruere in id periculum quod præsens adest: & id attentare quod videt sibi postea maximè ob futurum. Itaque ne temere te coniicias in discrimē, id est, periculum: sed priusquam aggrediare, videto diligēter quid possis.

Ne te metz point en danger follement.
Premier qu'aller, penses y meurement.

Res amici dilige, & perinde serues vt tuas.

Si verum est quod dicitur, Amicorum omnia esse communia: certè nemini dubium esse debet, quin res amicorum æquè debeant à nobis diligi & seruari, ac nostræ.

Qui aime aultruy, garde son bien.
Et l'aime autant comme le sien.

Quod óderis, álteri ne fecéris.

Quod nolis tibi factum, ne id etiam cupias in alium fieri. Quod habueris odio, id ne alteri desyderes.

Ce que tu hais, & vois que n'est droicture.
Ne le fais point à aultruy c'est iniure.

Nec cui minitêris, est enim muliebre.

Quid tam pertinet ad muliebrem loquacitatem, quàm minis terrere? Itaque noli minis vti: sed potius patere, & interim tace.

Ne menace point en derriere.
C'est à faire à femme legiere.

Cítius ad infortunátos amícos, quàm fortunátos proficíscere.

Si quid opus habueris aliena diligentia, aut labore: ita potius ad pauperes amicos, quàm ad diuites. Pauper enim vt plurimum multo facilius, & libentius obsequium prestabit, quàm diues.

Le poure amy plustost te seruira.
De son labeur, qu'vn riche ne fera.

Lapis, auri index: aurum, hóminum.

Quemadmodum lapis Lydius, ipso contactu, aurum ab auro discernit: ita aurum, hoc est, opes, hominem ostendũt qualis sit. Sunt enim qui ob diuitias, seipsos nõ agnoscunt: sunt apud quos diuitiæ minimi, virtus æstimetur maximi.

On congnoist l'or sur la pierre de touche,
On congnoist l'homme à l'or quand il le touche.

Voto nihil pretiósius.

Vouere, optimum: vota Deo reddere, sanctissimum.

C'est bien faict que de faire veu.
Mais c'est tout le rendre à Dieu.

Mendax calúmnia vitam corrúmpit.

Confictores mendaciorum & criminum, qui calumniatores dicuntur, vitæ deprauatæ & omnino corruptæ præbent indicium omnibus. Quid enim magis dedecet virum bonum, quàm calumnia?

Il n'y a rien qui plus gaste la vie,
Que controuuer sur autruy menterie.

Mendáces odit quisquis prudens ac sapiens.

Nimirum mendaces ab optimo quoque odio prosequédi sunt, quando à Deo Optimo Maximo vehementer reprehenduntur. Mendacium enim in adolescentulo, viam præbet omnibus vitiis, quibus prouectior ætas obnoxia esse solet.

On congnoist ceulx estre sages de meurs,
Quand menterie hayent & les menteurs.

Chilônis Lacedæmónij.

Nosce teípsum.

Tecum habita, Respice manticæ quod tergo est. Tecum habeto rationem. Hoc est, priusquam quicquam agas, aut dicas, teipsum cōsulito, an id quidem honestè & decenter agi aut dici posit à viro sapiente & probo.

Ne t'enquiers tant du faict d'autruy que c'est,
Il scait beaucoup, qui tresbien se congnoist.

Ne cui inuídeas mortália.

Res quas perituras nosti, vt diuitias, opes nemini inuideas. Eas autem quæ sunt immortales, veluti virtutes, & animi prudentiam inuideto. hoc est affectato cum inuidia, & sis immortalium rerum cupidus.

N'aye enuie sur choses mortelles,
Sois enuieux des immortelles.

Temperántiam exérce.

Exerce toy en attrempance. C'est à dire, Trauaille continuellement à matter les plaisirs charnels du corps.

Fac vt omnibus in rebus, te temperātē eſſe omnes agnoſcant, ſobrium, conſtantem, fortem in rebus aduerſis. *Vel* ſic, Aſſiduè labōra in coercendis voluptatibus.

De toutes vertus que ie penſe,
La plus noble, c'eſt attrempance.

Túrpia fuge.

Quod turpe eſt factu, aut indecorum auditu iudicabis, id ne feceris, nēvè audieris. Quid enim eſt turpiloquio, aut impudenti facto fœdius.

Ne dis ne fais ce que tu penſeras,
Eſtre vilain, par ainſi bon ſeras.

Témpore parce.

Moderatè & cum menſura vtere tempore. Ne tempus profuderis: quo nihil excellentius aut pretioſius. Auarum eſſe temporis quàm rei, præſtantius eſt.

Employe le temps, & tresbien le compaſſe.
Car il eſt court, ſoubdainement ſe paſſe.

Iuſtè rem para.

AEquè laborandum vt honeſtè & iuſtè acquiras, atque in aliis grauioribus rebus. Citò malè parta pereunt. *I*niquè & inhoneſtè parare diuitias, turpiſsimum.

Sois loyal en ta marchandiſe,
Marchand loyal, chaſcun le priſe.

Multitúdini place.

*I*n cœtu hóminum, ſiquando cōueneris, cura vt tam verbis, quàm etiam factis honeſtus videare: ne ſtulta aut nimiū elata verba minus placeant: neu grauior aut petulantior geſtus, improbetur. Quinetiam corporis habitus & cultus is eſſe debet, qui multis placeat, non quidem iis imprudentibus, ſed bene ſanis.

Metz peine à plusieurs de complaire,
Car à tous il ne se peult faire.

Sapientiâ útere.

Sapientem astris dominaturum nõ inscite à Poeta dictũ est. Itaque da operam, mi adolescentule, vt quemadmodũ ab eruditis sapientiam edoctus es, ita te sapientem vbique ostendas: si non exacta, saltem quantum poteris.

Vse de sagesse en tous lieux.
Qui vit sagement, ne peult mieulx.

Móribus probâtus esto: Hoc est, Cura vt bene de tua vita iudîcetur.

Sois approuvé en bonnes meurs. C'est à dire, Fais qu'on ait bonne estime de ta vie.

Compta & elegans morum facilitas, adolescentes bonos & ingenuos decet. Eam omnes probant, omnes in omnib' desyderant. Fac igitur anime mi, vt ex huiusmodi morib', proberis apud omnes: & ingenuum te ostendas.

Fais par tes meurs que lon te prise.
Qui bien vit, faict belle entreprinse.

Ne quid suspicéris.

Suspicari de futuris vel incertis rebus, tam suis quàm amicorum, animi est planè infirmi malè in Deum cõfidentis, & minimè ingenui. Nunquam enim tuta ratis, quæ incertò litore fertur.

A gens fascheux pire leçon.
Ie ne trouve que le souspeçon.

Oderis calúmnias,

Falsas & iniquas accusitiones ita vitato, vt nihil indecẽtius bonis viris, aut turpius esse duxeris. Hoc planè esse videtur, quod Lex nostra falsũm testimonium vocat: aut iniquam criminationem.

Le vice qu'on dit calumnie,
Ie pense qu'il vienne d'ennie.

Ne fúeris onerôsus.

Quidam eo sunt ingenio, vt vbi amicorum beneuolentiam erga se persenserunt, adeò turpiter abutantur ea familiaritate, vt amicos onerent, & cogant interdum sua grauitate ex amicis inimicos fieri. Tu verò, si me audis, amici beneuolentia modestè vtitor, ne præter decorum sis grauis aut molestus.

Ne charge point tant vn amy,
Qu'il s'en face ton ennemy.

Solônis Atheniénsis.

Deum cole.

Non potest cultus & adoratio Dei nostri satis cõmendari iuuenibus: quippe quum Deus vitam, incrementum, & ingeniorum, & valetudinis, quotidie summo beneficio nobis elargiatur.

Adores Dieu de tout ton cœur,
Ce faisant, n'aye iamais peur.

Paréntes reuerêre.

Post dei cultum, parentum reuerentia, (quæ obsequiis & officiis constat) ab omnibus sapientibus pręcipitur quibuscunque bonæ indolis iuuenibus in primis obseruanda.

Apres Dieu tu dois honnorer,
Pere & mere, & bien esperer.

Amícis succûrre.

Subueniendum amicis laborantibus, vel aduersa valetudine, vel etiam inopia. Quod verò hîc de amicis dicit, id, ex lege nostra, de omnibus intelligendum. Paulus ad Roma. 12. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi.

Baille secours à ton prochain,
S'il ha defaut, froid, soif, ou faim.

Némini inuidéto.

Inuidia enim corpus conficit, nihil adipiscitur.

Si verò doles, quòd aliquis, aut opes, aut virtutem adeptus sit: da operam, vt summo labore, summa industria, idem etiam adsequare, vt enim opes, ita quoque virtus omnibus est communis.

Dequoy te sert estre tant enuieux?
S'aucun font bien tasche à faire comme eux.

Veritâtem sustinêto.

Pro veritate esto: nunquam verum oppugnaueris. Sunt enim quibus etsi exactè perspecta sit veritatis integritas: tamen, aut contentionis, aut maleuolentiæ causa, veritatē quibusdam nugis tegunt: vel eam tacendo supprimunt.

Quoy que tu fais, en tout endroict,
Debas le tort, soustiens le droict.

Ne iurâto.

Si iustus es, nullo iuramento tibi est opus ad veritatem confirmandam. Itaque non nisi iniqui iurant.

Ne iure point: qui t'y contrainct?
Qui pariure Dieu, peu le craint.

Légibus parêto.

Quando maioribus parendum est, & ab iis latæ sunt leges, ad iuris conseruationem: certè iniquè feceris, qui non legibus etiam paruerit.

Veux tu fuir proces? tu dois
Suiure l'ordonnance des loix.

Cógita quod iustum est.

Iniqui enim est animi malè cogitare, aut sentire apud se de aliquo. Itaque fac vt nihil cogites, quod non sit æquū & sanum. Si autem voles iustam cogitationē, ad immūdos & impuros animi affectus traducere, facilè quidē poteris: vt sensus cōueniat cum eo quod Seruator noster præcipit,

ab immundis cogitationibus abſtinendum.

Ayes ta penſée ſeure & nette,
Loyalle, iuſte, & bien ſecrette.

Iracúndiæ moderâre.

Ira (inquit Horatius) furor breuis eſt. ſed qui non imponit iræ frænum, tum furor longus eſt dicendus. Itaque iratus cohibe quantum poteris iracundiam, ne tandem noceat.

Peu de courroux dure beaucoup,
Qui ne l'appaiſe tout acoup.

Malos ódio proſéquere.

Eos qui malè agunt, quorum vita corrupta & conſpurcata eſt vitiis, habeto odio: hoc eſt, fuge eorum conſortiũ, qui nullo virtutis aut honeſtatis amore ducuntur: qui deſperato quodam viuendi more, vitiis addicunt animum. Ab his enim nil aliud quàm turpe & inhoneſtum diſcere potes: ab eorum conſortio contemptum tibi paries, etiam ſi ſimilis non fias.

Hay les mauuais & leur ſequelle,
Car leur vie n'eſt bonne ne belle.

Thalétis Miléſii.

Principem honóra.

Porte honneur à ton prince.

Rex, vel is qui patriæ tuæ dux eſt, aut vrbis moderator: hoc eſt, penes quem ſunt habenę populi, eſt à te magno honore afficiendus: & quod tranquillam tibi pacem conſeruet, & quòd ab iniquorum inſidiis te vindicet.

Porte reuerence & honneur,
A ton prince & à ton ſeigneur.

Amícos probâto.

Esprouue tes amis. C'est a dire, Ne te fie point legerement en aucun tant que tu ayes entierement cogneu son cœur.

Ne cui temere fidas, donec perspectum eius animum habueris.

Est enim vetus illud prouerbium: Multos modios salis simul edendos esse vt amicitiæ munus expletum sit. Itaque quum iudicaueris, diligere oportet: non autem quum dilexeris, iudicare.

Il ne faut cognoistre auant qu'aymer.
Soubz le doulx, souuent gist l'amer.

Similis tui sis.

Nihil ore protuleris, quod non idem in pectore clausum habeas. Odiosum enim simulatorum genus, quorum lingua aliud sonat, aliud sentit animus. Sis igitur idem hodie, qui fueras pridie.

Ne sis ipse tibi contrarius, ne sis mutabilis.

Sois tousiours semblable à toymesme. C'est à dire, Ne sois point variable & inconstant.

Ne change point ton Latin,
Sois tel au soir comme au matin.

Némini promíttito.

Ne promets à personne.

Neminem promissis illicias. Neminem pollicitationibus detineas.

N'aye le nom des prometteurs:
Prometteurs sont souuent menteurs.

Quod adest, boni consúlito.

Prens en gré ce que tu as.

Præsentem fortunam ferto æquo animo. Contentus sis eo quod nunc adest.

De peu sois content & ioyeux,
Autant que si tu auois mieux.

A vítiis abstinéto.

Virtus quum sit vitium fugere: necesse est eum qui virtutem amplecti volet, à vitiis abstinere.

Laisser Vertu, suyure le vice,
C'est viure comme l'escreuisse.

Glóriam sectâre.

Da óperam rebus studiósis, hoc est, quæ glóriam & honôrem tibi páriant. Quum enim honos artes alat, certè studendum est hónori, siquándo ad ártium culmen pertíngere vólumus. Nemo énim est, qui non dulcédine glóriæ aliquantulum tangâtur.

Prens peine d'acquerir honneur,
Par bien ouurer de ton labeur.

Vitæ curam age.

Valetúdini tuæ cónsule, ne te labôre aut mœrôre confícias, néue voluptátibus aut vino teípsum ópprimas.

Sois diligent & soingneux de ta vie,
C'est vn mauuais manteau de maladie.

Pacem dílige.

Ne sis contentiósus, aut addíctus iúrgio. Cede conténdénti, vt ita vincas: is autem est amor pacis.

Aime paix, amour, & concorde,
Il ne l'ha point qui ne s'accorde.

Laudâtus esto apud omnes.

Stude vt grátiam apud omnes íneas. Fac vt omnes te laudent. Némini adfer moléstiam. Cura vt ómnibus placeas quantum poteris.

Mieux vault qu'on t'aime & qu'on te loue,
Que chacun te face la moue.

Susurrónem ex ædibus éiice.

Chasse de ta maison vn flagorneur.

Susurro dícitur, qui occultè maledicendo, odium in aliquem, aut dissensionem molîtur.

Eum qui veluti quodam oris susúrro nihil aliud quam grúnnit porcorum more, & omnia ægrè facit: vel eum qui semper in aurem aliquid insufflat sodálibus suis, & famíliam obtúrbat, ne diutius apud te sinito.

Celuy qui flagorne en derriere,
Chasse le hors, ne le tiens guere.

FINIS.

EORVM QVI OB INSIGNEM SAPIENTIAM SVNT VEtéribus Græcis SAPIENTES cognomináti, vitæ in compendium redactæ.

BIAS.

BIAS Prienæus (est autem Priéne, vrbs Ioniæ, seu Atticæ) Teutami fílius, captíuas Messeniórum puéllas redémit sua pecunia, parentibúsque adiécta dote restítuit. Ob id Messénii Trípodem áureum in mari à piscatóribus repértum, inscriptúmque SAPIENTI, vt viro ea appellatióne digníssimo p úblicè misérunt. At eum Bias repudiâtum, Apóllini (quia solus is sapiens esset) mitténdũ censuit. De Biánte extat nobilíssimum hoc Cicerônis testimónium. Sæpe laudâbo (inquit ille Paradóxo primo) sapiẽtem illum Biãtem, qui numerâtur inter septem sapientes: cuius quum pátriam Priénen cepísset hostis, cæteríque ita fúgerent, vt multa de suis rebus secum asportárent, quum esset admónitus à quodam vt idem ipse fàceret: Ego verò (inquit) fácio: nam ómnia mea mecum porto. Ille hæc ludíbria fortúnæ ne sua quidem putâuit, quæ nos appellâmus étiam bona. Háctenus Cícero Mórtuus est (vt refert Diógenes Laértius) hunc in modum. Fuit in causis orándis súmus ac vehementíssimus. Quũ autem causam pro amíco egísset iam vetúlus, & à dicendi la-

bôre quieuíſſet, caput in ſinu nepôtis ex fília reclinâuit féſſus. Porrò quum aduerſarius peroráſſet, iudicéſque ſenténtiam tulíſſent pro eo qui cauſæ ſuæ Biántem habúerat patrônum: ſolûto iudício, in nepôtis grémio ánimam efflauíſſe cõpertus eſt. Ipſum verò magnífice ſepeliuit ciuítas, tumulóque hoc inſcrípſit elógiũ,

Petra Prienæum tegit hæc bene culta Biántẽ.
Ornamêntum ingens qui fuit Ióniis.

THALES.

THALES Miléſius, patre Exámio, matre Cleobulína primus Sápiens vocatus eſt. Primus étiam ex Græcis Phiſicen, id eſt naturálem Philoſóphiam tractáſſe perhibetur. Callímachus inuentorem fuiſſe minôris vrſæ, ac notáſſe illîus ſtellas tradit. Putant pleríque primum aſtrológiæ ſecréta rimátum, Solis deféctus conuerſionéſque prædixiſſe. Nullo præceptôre vſus eſt, niſi quòd Ægyptiis ſacerdótibus, eò profectus, familiáriter adhæſit. Natum ferunt anno primo tricéſimæ quintæ olympiadis: mórtuum anno ætátis ſeptuagéſimo, ſiue (vt Socrates ait) nonagéſimo. Obiit, autẽ, quũ certámen gymnicum ſpectáret, æſtu ſcílicet ac ſiti & infirmitâte fatigatus. Eius imágini inſcripti ſunt hi verſus,

Hunc quæ nutrîuit Miléſia terra Thalétem,
Aſtrólogum primi nóminis ipſa tulit.

PITTACVS Mitylénæus fuit, Hyrradio patre. Eſt autem Mytiléne vrbs præcipua inſulæ Lesbi. Hic Melanchrum Lesbi tyrannum profligâuit. Quum autem de agri Archilitidis poſſeſsiône inter Athenienſes & Mitylenæos armis decernerétur: imperator ipſe exercitus cum Phrynône Atheniénſium duce, qui & pancrátiaſtes & olympioníces fúerat, ſingulari certamine pugnare inſtituit. Rete igitur clypeo tegens, Phrynônem nihil tale metuentem eo inuóluit, ipſóque perémpto agrum ſeruauit. Hinc Píttacum in ſummo honôre Mitylenæi habuere, eíque principatum tradidérunt: quem ille quum decem annis tenuíſſet, ac rẽ publicã præclaris légibus & ordínibus conſtituiſſet, ſe ípſum ſpõtema giſtratu abdicauit. Mórtuus eſt ſub Ariſtómene, tértio anno quĩquageſimæ ſecúndæ Olympíadis quum vixíſſet annos amplius ſeptuagínta. Sepultum in Lesbo, hoc epigrãma ipſius monuménto inſcrîptum teſtatur,

Cõdidit, hoc tumulo lachrymis te Píttace Lesbos.
Sacra ſuis, óbitu languida facta tuo. Hæc ex Diogene Laértio.

CLEOBVLVS.

CLEOBVLVS Euagoræ fílius, ex Lyndo Rhodi inſulæ óppido, corporis viribus ac

forma fuiſſe inſignis traditur, Ægyptumque percipiéndæ Philoſophiæ cauſa petiíſſe. Scripſiſſe fertur célebre illud epigramma de Anno, quod apud Laértium ſic légitur,

Eſt genitor, proles cui ſit biſséna. ſed horũ
Cuiuis trigínta natæ, ſed díſpare forma.
Hæ níueis totæ, nigris ſed vultibus illæ.
Atque immortales quum ſint, moriũtur ad vnam.

Obiit ſenex annôrum ſeptuaginta: cuius laudes tumulo inſcriptum hoc egigramma continent,

Extínctum luget Cleobûlum patria Lyndus,
Patria quæ médio eſt vndique cincta mari.

PERIANDER.

PERIANDER Corinthius, Cypſeli filius, vxorem habuit Lyſidem, quam ipſe Meliſſam appellabat: ex qua duos ſuſtulit filios, Cypſelum & Lycophronem, hunc iuniorem prudentem, illum natu maiorem ſtolidum. Clanuit, teſte Laértio, circa trigéſimam octauam olympiadem, tranſtulítque Magiſtratum ad tyrannidem ſeu regnum, regnauítque Corinthi annos quadraginta. Mortui ſepulchrum his vérſibus eſt inſcriptum,

Et ſophia & nummis Periandrum terra Corinthus
Clarum, littoreo continet alma ſinu.

SOLON Atheniénſis, pátria Salamínius, Execeſtidæ filius, floruit circa quadrageſimam ſextam olympiadem, cuius tértio anno princeps Atheniénſium fuit. quo étiam témpore leges eis dedit, Tarquinio Priſco Romæ regnãte, vt ſcribit Géllius. Obiit in Cypro, ætatis ſuæ anno octogéſimo, hoc ſuis mandans, vt Salaminem eius oſſa transferrẽt: atque in cinerem redacta per prouinciam diſsiparẽt ac diſſeminarent, ne Athénas referréntur: quoniam diſcedẽs Atheniénſes iureiurando adégerat, ne quas ipſe tulerat leges, ante ſuum réditum antiquarent. Eius imagini hoc epigramma inſcriptum fuiſſe refert Laértius,

Quæ dudum inſanas Medorum propulit iras.
Legiferum Salamis pulchra Solona parit.

CHILON.

CHILON Lacedæmonius patre Damageto, erat in loquendo breuis: ob ídque Ariſtagoras Miléſius hunc loquéndi morem Chilonium appéllat. Senuerat iam circa quinquageſimam ſecundam olympiadem. Obiit autem (vt Hermippus ait) Piſæ, amplexus atque oſculatus filium, quod in Olympia fuiſſet coronatus. Defunctum aſſerunt immodica lætitia, & ſenij imbecillitate. Omnes autem qui ad celebritatem conuénerant, honorificentiſsimè